

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkveni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cene oglasov
1 stoip. peti-vrsta
malloglasov po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Mirotvorno delo

Politični sistem, ki so ga zmagovite države z velikimi žrtvami zgradile na razvalinah stare Evrope, je, četudi ne v vseh potankostih in razmerjih pravičen, vendar velika vrednota. Državnik, ki bi hotel ta sistem porušiti, bi nevarno ogrožal svetovni mir in bi tudi svojo lastno državo poginjal v življenjsko nevarne temine. Zato mora vsak trezno misleč in odgovornosti tehtajoč politik priznati, da je tista skupina držav, ki v Mali antanti združena varje nad nedotakljivostjo sedanje srednjeevropske politične zgradbe, pravi čuvár mednarodnega miru na najbolj težavnem ozemlju Evrope. Ta veliki konservativni smoter Male antante se v širokem mednarodnem svetu še premalo vpoštevata, četudi treba ugotoviti, da vpliv te skupine držav vprav radi nje učinkovito mirovne in konsolidatorne funkcije iz leta v leto raste. Pri teh uspehih za utrditev miru in za tesnejše sožitje podonavsko-balkanskih držav je, to moremo s treznim zadoščenjem ugotoviti, veliko zalego daljnovidno in pretehtano delo gosp. Marinkoviča in njegovih sodelavcev.

Mirovno delovanje Male antante je toliko bolj pomembno, ker se mora vršiti na terenu, kjer se več narodnosti dotika, in ker v vseh treh državah bivaš o odlomki tujerodcev. Za te narodne manjšine so vse tri članice Male antante prevzele mednarodnopravne obveznosti, dočim so se mnoge druge države, ki tudi imajo v svojih mejah narodne manjšine, le moralno obvezale, da bodo manjšinam dale kulturnonarodne pravice. Delovanje mirovno-držav gre za tem, da se te zgolj moralne — zato pa brezoblične in malo veljavne — obveznosti za vse države spremenijo v polnovredne določbe občega mednarodnega prava. Na tej črti stoje skupaj z vsemi poborniki svetovnega miru tudi države Male antante, ki zahtevajo, da poniževalna ločitev med državami prve in druge stopnje izgine.

Države Male antante se vedno resneje in globlje pečajo z manjšinskimi vprašanjem. V prvem desetletju je stvarilo delo pri organizaciji novih držav pač zaprečilo, da bi se bilo to zapleteno vprašanje v vsem obsegu in z najboljšimi sredstvi rešilo. Prva se je lotila pod širokimi vidiki reševati ta kompleks Češkoslovaška. Sedaj se v Romuniji pripravlja široka in sistematična preureditev manjšinskih razmer — v smeri, da se upravičene želje manjšin zadostijo, tudi preko okvirja mednarodnih obveznosti, in se država s tem okrepi. Jugoslavija, ki ima med trozvezo najmanj tujerodnih manjšin, je v praksi mnoga vprašanja, ki zadevajo interese narodnih manjšin, širokogrudno uredila; žal, da so včasih krajevni položaji in strankarski boji pred 6. januarjem t. l. motili in izmalčili namere odgovornih državnikov. Bliža se čas, ko bo sedanja narodna vlada mogla po enotnih vidikih in z gotovostjo, da se nje odločitve izvedejo, sistematično in za dolgo dobo urediti ta vprašanja, da tako ustvari mirovotvornemu delu naše države in nje mednarodnemu položaju še silnejše ozadje.

Najvažnejša manjšina v naši državi je ona, ki je del nemškega kulturnega občestva in ki biva v Vojvodini, kjer predstavlja dokaj zrel in državotvoren element pokrajine. V interesu države je, da se položaj te manjšine, posebno glede šolstva in prosvetnih združenj, sistematično uredi po vidikih sožitja in miroljubnosti, ki so vodilni principi naše države.

Država se je v tem letu notranje zelo utrdila, državna misel je v širokih množicah močno narastla ter poglala korenine tudi v narodnih manjšinah, zakaj močna, pravična avtoriteta, poštena uprava in požrtvovalni idealizem najvišjih činiteljev narodu imponirajo in dvigajo v njem državljansko zavest in ponos. V tem procesu ozdravljenja in okrepitve dozoreva tudi vprašanje o manjšinah, posebno o nemški, in gotovi smo, da bo naša vlada tudi to vprašanje, — kakor je v tako kratki dobi tudi druga, še težja — zadovoljivo in sistematično uredila, ne samo po določbah mirovnih pogodb, ki so pri nas že itak izvedene, ampak tudi v duhu širokogrudnega čuvstvovanja, ki je lastno našemu narodu, ki je v vseh svojih delih stoletja krvavel za svojo svobodo. Zakaj tudi to bo važen korak naprej pri konsolidaciji nove Evrope.

Belgrad, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Danes se je v državnem svetu kot disciplinskem sodišču nadaljevala razprava proti uradnikom gozdarskega ministrstva. Kot strokovnjaki so govorili zastopniki ministrstva. Čitanje spisov se bo nadaljevalo jutri.

Manifestacije in navdušenje po državi

Osijek, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Danes se je vršila seja občinskega sveta, na kateri je imel župan dr. Šengl svečan govor o pomenu kraljevega akta z dne 3. oktobra t. l. Izjavil je, da se je sedaj izpolnila želja vseh Hrvatov. Nj. V. kralj je z novim zakonom zedinil Srbe, Hrvate in Slovence tako, kakor je kralj Tomislav pred 1000 leti zedinil Hrvate. Po njegovem govoru je priredilo navzoče občinstvo prisrčne ovacije Nj. V. kralju in Jugoslaviji.

Zagreb, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Akt Nj. V. kralja z dne 3. oktobra je izzval v vseh vrstah hrvatskega naroda navdušenje odobravanje. Brzojavne čestitke Nj. V. kralju in predsedniku vlade, generalu Peri Zivkoviću je poslala med drugim tudi Jugoslovanska zveza mlinarjev, mnoge občine, kot Brdovec, Sesveti, Sv. Klara, Zaprešić, Vrabec, Stenjevec, Nova Gra-

diška, Karlovac, Oroslavje, Donja in Gornja Stubica, Marija Bistrica, Bistra itd.

Belgrad, 8. oktobra. AA. Predsedništvo vlade je dobilo nadaljnje pozdravne brzojavke k novemu zakonu o nazivu in razdelitvi kraljevine na banovine. Brzojavke so dosepele iz Višegrada, od sokolskega društva v Crikvenici, od Ričice, občine Rogatice, dalje od mesta Korčule, občine Muc, dalje od občine in prebivalstva Višegrada, Ohrida, Imotskega in Bolja. Obširni brzojavi, ki so izrazi manifestacije prebivalstva, so prispeli iz Splita in Senja, zlasti s strani Narodne odbrane. Iz Slovenije je dospela med drugimi brzojavka od Ivana Vesenjaka, ministra v p., iz Maribora. Pozdravi so prišli nadalje iz občin Otadžac, Topola, Bela Gorica, Jastrebarskega, in to od sokolskih društev ter Narodne odbrane ter končno tudi od mnogih posameznikov.

Narodna banka kraljevine Jugoslavije

Belgrad, 8. oktobra. AA. Upravni odbor narodne banke je imel danes sejo pod predsedstvom guvernerja Bajlonija. Na seji se je prečital statistični pregled bančnega poslovanja. Nato je guverner Bajloni javil članom pismo ostavko člana dr. Gjorgje Gjurica, našega poslanika v Londonu. Dr. Gjuric je verjetno dal ostavko na podlagi čl. 110 zakona o podaljšanju odredbe finančnega zakona z dne 19. julija 1929, po katerem državni uradniki ne morejo biti člani uprave državnih monopolov niti Narodne banke.

Na seji se je nadalje sklenilo, da se izda 25.000 Din za spominsko zbirko vojske Mišića v selu Aleksandrovo v skopeljskem okraju.

Nato so se obravnavala tekoča vprašanja. Med ostalim se je sklenilo na podlagi novega zakona o nazivu in razdelitvi kraljevine na nova upravna področja od 3. oktobra 1929, spremeniti naslov banke, tako da se bo odsej imenovala »Narodna banka kraljevine Jugoslavije«.

Za enotno ureditev tujskega prometa

Sklepi mednarodnega kongresa v Varšavi

Belgrad, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Iz trgovinskega ministrstva smo dobili glede zborovanja mednarodne tujskoprometne konference v Varšavi sledeče obvestilo: Na dnevnem redu so bila v prvi vrsti vprašanja, ki v vseh državah otežkočujejo tujski promet. Govorilo se je o tem, kako odstraniti carine, nadalje o vprašanju, kako spraviti v sklad železniški, avtomobilski in zračni promet, da bi bile vsem, ki se zanimajo za Evropo, vse države čim lažje dostopne. Sklenilo se je, ustanoviti stalno tajništvo kongresa, ki bi skrbelo za to, da se prometne možnosti izboljšujejo.

Nadalje se je na kongresu izdelal tudi skupen mednarodni vojni red, v katerem bo na pregleden način mogoča informacija o vseh važnejših prometnih linijah Evrope. Nadalje se je sklenilo, v propagandne svrhe prodajati v Ameriki skupno propagandno brošuro. Nadalje se je izdelal načrt, kako zahtevati uvoz carin prostih materialij. Odločilo se je tudi, izdati ponovno brošuro »Evropa kliče« v 200 tisoč izvodih. Predložilo se je kongresu, da naj sestavi skupni načrt dosedanjih društev in naj ugotovi, katero izmed njih je bilo najboljše organizirano. Na podlagi skušenj pri organizacijah prometnih društev v različnih

državah je kongres sklenil, reformirati nekatere dele pravil kongresa, da bodo vsi, ki se bodo udeležili kongresa, lažje sodelovali pri debatah. Izrazila se je nadalje želja, da se staro tajništvo, ki obstoja v Haagu, razširi in se mu omogoči aktivno sodelovanje pri vseh važnejših prometnih vprašanjih.

Na kongresu je bilo zastopanih 15 evropskih držav. Prisotni so bili pa tudi predstavniki Južne Amerike, Japonske, in v splošno zadovoljstvo tudi Letonske.

Kongres je vzel na znanje, da se je sovjetska Rusija v zadnjem času začela intenzivno baviti s propagando za tujski promet. Sovjetska Rusija ima svoj propagandni biro »Inturist« s sedežem v Moskvi, ki ima podružnice v Leningradu, Harbinu, Odesi ter zlasti v Berlinu, New Yorku, Zenevi itd. Vsi ti uradi so nastanjeni pri sovjetskih trgovskih podjetjih, v tako zvanih »Sovtorflot«. Sovjetska Rusija je v zadnjem času začela razširjati propagandno brošuro, v kateri so sestavljena različna potovanja po Rusiji, ki trajajo 8 do 54 dni. Sovjeti forsirajo, da si ostala Evropa in Amerika ogledajo predvsem Moskvo, Leningrad, Krim, Kavkaz ter Sibirijo ob transsibirski železnici.

Proti Hrvatski seljački banki

Belgrad, 8. oktobra. AA. Danes ob 10.30 dopoldne je predsednik ministrskega sveta in notranji minister, general Pera Zivković, sprejel deputacijo kmetov iz okolice Zagreba, 15 po številu. Deputacija je prišla, da se pritoži proti postopanju posameznih članov uprave Hrvatske seljačke zadružne banke d. d., ki so to njihovo ustanovo dovedli do propada in so prosili predsednika vlade, da stori vse, kar mu je mogoče, da zaščiti interese malih delničarjev in vlagateljtev te banke, ki so po veliki večini ali majhni posestniki ali reveži. Po sprejemu pri predsedniku vlade je deputacijo sprejel tudi trgovski minister Juraj Demetrovič.

Zahvala Venizelosu

Belgrad, 8. okt. (AA) Dr. Voja Marinković, naš zunanji minister, je sprejel iz Larisa brzojav sledeče vsebine: »Njegovi Ekscelenci, ministru za zunanje zadeve dr. Voji Marinkoviću, Belgrad. Vračamo se v Grčijo iskreno ganjeni od srčnega gostoljubja in pazljivosti, ki nam je bila izkazana v Belgradu. Zelo sem srečen, da sem se na potu prepričal, da sta jugoslovanski in grški narod zvezana po zvestem prijateljstvu, ki veže obe državi. Venizelos.«

Razgovor z vrhovnim multijen

Belgrad, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Danes je sprejel Vašega dopisnika vrhovni multija muslimanov Črne gore in Južne Srbije ter v razgovoru poudarjal, da se je stanje muslimanov od 6. januarja izboljšalo za najmanj 100 odstotkov. Muslimansko prebivalstvo v južni Srbiji uživa versko svobodo, tako da lahko brez najmanjših ovir opravlja svoje verske posle.

Kar se tiče uprave muslimanske cerkve same sta stopila vrhovni multija v Belgradu in reis-ul-ulema, vrhovni poglavar muslimanov v Bosni in Hercegovini v stik, da bi se za vse muslimansko prebivalstvo naše države ustanovila ena muslimanska uprava s središčem v Belgradu. Te dni bo multija izročil pravosodnemu ministru predlog o zakonu muslimanske cerkve, ki sta ga izdelala skupno s sarajevskim muslimanskim poglavarjem, s prošnjo, da bi vrhovni zakonodajni svet vzel čim prej zakon v pretres.

Belgrad, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Od 12. do 13. t. m. se vrši v Parizu konferenca, na kateri se bode razpravljalo vprašanje o tonaži tržaškega prometa. Kakor znano, se bodo te konference udeležile vse štiri države, po katerih je tekla bivša južna železnica.

Kaj je z ljudskošolskim zakonom

Belgrad, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Kakor doznavamo iz prosvetnega ministrstva, se je objavila osnovnošolskega zakona odložila radi tega, ker je v tem času bil na dnevnem redu zakon o razdelitvi države na banovine in bodo imeli bani precej veliko kompetenco tudi v šolskih vprašanjih. V zvezi s tem se pripravlja v prosvetnem ministrtvu velika praprovisna reforma.

Reorganizacija prometnega ministrstva

Belgrad, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Kakor se je doznalo v prometnem ministrtvu, bo v najkrajšem času podpisan velik ukaz, s katerim se bo obelodanila uredba o reorganizaciji ministrtva. Kakor znano, je bilo svojevčasno na skupni vladni seji sklenjeno, da se principi-elno odpravijo vse generalne direktcije. Ukaz o vpokojitvi dosedanjega generalnega direktorja Gjuričiča bo izšel v par dneh. Vpokoje-na bosta tudi načelnika Mudrinić in Gajić. Mesto generalnega direktorja se ne bo zasedlo, pač pa se bo imenoval pomočnik ministra. Za najresnejšega kandidata pride v poštev Vaso Marković. Do podpisa ukaza o vpokojitvi glavnega ravnatelja in imenovanju pomočnika ministra bo vodil posle ravnatelj Franić.

Sklepi ženskega kongresa

Split, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Danes se je končal kongres jugoslovanske ženske narodne zveze. Zborovalke so sprejele nekaj resolucij, izmed katerih je najbolj važna resolucija o emigraciji in imigraciji, kjer pravijo, da bi morala na parobrodskih komisijah biti vsaj ena ženska, ki bi lažje nadzirala ženske. Nato je bila tudi sprejeta resolucija, v kateri zahtevajo jugoslovanske žene delo vseh merodajnih činiteljev za doseg svetovnega miru. V tretji resoluciji se obračajo na časnikarje in zahtevajo, da posvetijo ženskemu vprašanju več pažnje, in naj se v listih izpuščajo članki, ki kvarno vplivajo na javno moralo in vzgojo mladine. V četrti resoluciji zahtevajo, da bi bile žene v državnih službah enako plačane kakor moški. Nadalje zahtevajo od vlade delo na zakonu o zaščiti dece. Za pobijanje spolnih bolezni se zavzemajo za antivenerični zakon in poudarjajo potrebo ženske ženske policije za nadzorovanje žensk.

Po končanem kongresu se je vršila na odprtem morju komemoracija po onih naših ljudeh, ki so umrli na morju. Komemoracije so se udeležile tudi odlične osebnosti iz Splita. Jutri priredi jugoslovanska ženska narodna zveza skupni izlet v Dubrovnik.

Dohodki carinarnic

Belgrad, 8. okt. (AA.) V zadnji tretjini meseca septembra so znašali dohodki posameznih glavnih carinarnic kakor sledi (v milijonih Din):

Belgrad 8.7, Zagreb 11.8, Novi Sad 9, Ljubljana 10.3, Dubrovnik 3.65, Skopje 1.9, Split 1.1. Od 1. aprila 1929 do 30. septembra 1929 so znašali celokupni carinski dohodki 781 milj. dinarjev. V istem obdobju l. 1928. so dosegli ti dohodki 819.7 milj. Din. Letos je bilo v proračunu za dobo od 1. aprila do 30. septembra predvidenih 739.15 milj. Din.

Za pravice uradnikov

Belgrad, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Na kongresu državnih uradnikov v Skoplju je Gjorgje Popović, predsednik društva upokojencev in član uprave glavne zveze državnih uradnikov, imel govor, v katerem je iznesel vez historijat vprašanja državnih uslužbencev. Njegove izjave glede položaja državnih upokojencev so bile mestoma zelo ostre, zlasti tam, kjer je govoril o starih zakonih. Treba je po njegovem mnenju izvršiti strogo revizijo tozadevnih zakonov, da pridejo vendar enkrat upokojenci do pravice. Priporočal je, da se krivično ali partizansko upokojeni uradniki reaktivirajo, s čimer bi prihranila država znatno vsoto.

Belgrad, 8. okt. (AA.) Minister za trgovino in industrijo razpisuje mesto upravnika in mesto strokovnega učitelja na kožarski šoli v Visokem. Za mesto upravnika se zahteva višjo strokovno šolo za kožarsko industrijo ali končano kemično tehnologijo, za položaj strokovnega učitelja pa končano srednjo obrtniško šolo s kožarskim oddelkom, v prvi vrsti s prakso.

Po Tukovem procesu

V soboto je bila proglašena pred bratislavskim sodiščem razsodba o procesu proti dr. Vojtehu Tuki, vseučiliškemu profesorju na bratislavski univerzi in poslancu Slovaške ljudske stranke. Resni, malobesedni mož je pogumno branil svojo čast. Toda kljub temu, da je Slovaška ljudska stranka in posebno njen voditelj Hlinka zaslavljal ves svoj vpliv zanj, se vendar ni posrečilo doseči oprostiline, niti ne mile sodbje. Bil je obsojen na 15 let težke ječe in na izgubo državljanskih pravic za tri leta. Obsojen je bil, ker da je hotel s tujo pomočjo Slovaško odcepiti od države. — Višina kazni je presenetila tudi vladne kroge. »Prager Presse«, ki je organ zunanjega ministra dr. Beneša, piše: Visoka kazen v Tukovem procesu je v političnih krogih na splošno presenetila. Sicer se je računalo s tem, da bo Tuka obsojen, vendar tako visoke kazni ni bilo pričakovati. Poslej so politične posledice neizogibne. O tem bodo v prvi vrsti odločali v Slovaški ljudski stranki sami. Ali se stranka odloči, da se sedaj po izrečeni obsodbi loči od Tuke, ali pa še nadalje z njim drži. V poslednjem slučaju bodo seveda Slovaki stopili v opozicijo. Računati je treba z odstopom obeh ministrov, ki sta njihovo stranko zastopala v vladi.

Hlinka se je očitno odločil za opozicijo in listi že pišejo, da sta odstopila oboje slovaška ministra: Tis, minister za narodno zdravje in Labay, min. za izenačenje zakonov. Napetost, ki je bila koncentrirana dosedaj okrog sodnega dvora, se prenaša v volilni boj. Hlinka izjavlja, da bo politični proces proti Tuku in posebno še obsodba njegovi stranki koristila. Tuka da je delal vedno le po namolu stranke in v njenem imenu. »Tukova obsodba je obsodba slovaškega avtonomizma. Toda za njim stoji 500.000 volivcev.« Ako je to res, bomo hitro videli. Pri zadnjih volitvah jih je dobil 325.000. Dejstvo je, da je Hlinkova stranka kandidirala Tuko za nosilca liste v Košičkem volilnem okraju. Hlinka misli, da bo Tuko ljudski plebsit pomilostil in mu odprl vrata ječe, kakor jih je njemu l. 1920. — Tudi v Pragi mislijo, da Tuka ne bo dolgo sedel v ječi. Že so se pojavili glasovi, da bi bil izpuščen ob amnestiji prihodnje leto, ko bo predsednik Masaryk obhajal osemdesetletnico. Sicer se je pa Tuka proti obsodbi pritožil in je zelo verjetno, da bo druga instanca znatno korigirala višino kazni.

Za slovaške volilce se v glavnem borijo agrarci, socialisti in Hlinkovi ludovci. Kakor je predvideti, bo volilni boj jako hud in grd. Derer, voditelj slovaških socialistov, ki je pravzaprav spravljal Tuko na zatožni klopi in v ječo, z odprtim pismom poziva v svojem glavnem organu ministrskega predsednika, da morajo slovaški ministri takoj demisionirati, ker je Hlinkova stranka protidržavna. — Češke slovo, glasilo narodnih socialistov, zahteva, da se zapre Hlinka in uvede proti njemu proces. Volilna gesla na Slovaškem bodo torej sledeča: Nasprotniki Hlinkove stranke bodo operti na bratislavsko obsodbo skušali zavreči njegovo agitacijo s tem, da jo bodo označili za protidržavno. Hlinka in njegovi pa bodo vzeli obsojenega Tuko na ščit in ga poneli kot mučenika med narod. 27. oktober, dan državnozbornih volitev bo pokazal, ali je justica napravila politiki uslugo, ali obratno.

Odpustitev učiteljev

Belgrad, 8. oktobra. AA. Minister prosvete je podpisal rešenje, s katerim se odpušča večje število učiteljev in učiteljic v raznih banovinah iz državne službe brez pravice do odpravnine.

Hmelj

Praga, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Ob mirnem, toda čvrstem razpoloženju je prišlo danes na žažkem trgu in v okolici do raznih nakupov. Po kakovosti blaga so bile cene za hmelj letošnjega pridelka od 550—750 Kč.

Nürnberg, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Tudi danes je bilo živahno povpraševanje po hmelju dobre barve vseh vrst, posebno po hallertauskem. Cene so v splošnem sicer še nespremenjene, vendar se že opaža višje ocenjevanje za dobre kvalitete. Postavka izbranega hallertauskega hmelja se je plačevala danes s 95 markami, postavka izbranega tetnaškega zgodnjega hmelja pa s 110 markami. Danes je bilo pripeljanih na trg 250 bal, prodanih pa 200. Za l. tranzitno blago se je povpraševalo, do kupčije pa ni prišlo, ker ni bilo na razpolago takojšnjega blaga. Cene so bile za gorski hmelj l. 45—55, za srednji 30—40, za hallertauski l. 75—90, srednji 50—70, za württemberski l. 80—90, srednji 60—70, za palatinski l. 50—60, srednji 40—50 mark. Zaključno razpoloženje je bilo mirno. Tendencia čvrsta.

DUNAJSKI PRAŠČJI SEJEM.

Poročilo tvrdke Edvard Saborsky & Co., Dunaj. Prignanih je bilo 5633 pršutarjev in 5542 špeharjev, in sicer iz Jugoslavije 216 pršutarjev in 2613 špeharjev. Cene so bile: za špeharje najboljše 2.15, l. 2.05—2.12, II. 1.90 do 2, kmečki 2—2.30, pršutarji 2.15—2.80. V splošnem je cena za špeharje narasla za 10 do 15 grošev, za pršutarje pa za 20 grošev.

Dunajska vremenska napoved. Večinoma oblačno. Morda lahke padavine. Temperatura malo spremenjena. Jugozapadni vetrovi. Negotovo vreme.

Izstop slovaške ljudske stranke iz vlade

Praga, 8. sept. (Tel. »Slov.«) Prve politične posledice procesa proti dr. Tuki so se pokazale danes. Slovaška ministra dr. Labay in Tiso sta podala danes svojo demisijo. Pri posvetovalnih Slovakov z zastopniki ostalih koalicijskih strank so izjavili Slovaki: Ker razsodba v dr. Tukovem procesu še ni pravomočna, bo stranka ostala pri tem, da bo kandidirala dr. Tuko na prvem mestu v volilnem okrožju Košice. Ker so se ostale koalicijske stranke izjavile proti temu, sta izjavila oboje slovaška ministra, da bosta takoj podala demisijo. To se je tudi zgodilo in predsednik Masaryk je demisijo sprejel in poveril upravo ministrstva za zedinjenje prosvetnemu ministru Stepaneku, ministrstvo za narod, zdrav-

stvo pa ministru za socialno skrbstvo Šmeralu. S tem svojim sklepom je dokumentirala slovaška ljudska stranka, da dr. Tuke ne pusti pasti ter da bo iz vlade odšla v opozicijo. S tem bi bila meščanska koalicijska, ki bi ostala še dalje, če bi volitve 27. oktobra izpadle ugodno, razbita in bi postala prosta pot v vlado za socialiste, to je za češko narodno socialno stranko, zunanjega ministra dr. Beneša in za češko socialno demokratsko stranko. Razmerje med Čehi in Slovaki bi se s tem bistveno poostriilo. Hlinka je izjavil, da se bo sedaj šele začel pravi boj Slovakov za avtonomijo. Dr. Tuko ne bodo pustili pasti in bo v Košicah izvoljen. Ali bo mandat mogel izvrševati, pa je juridično vprašanje.

Težkoče v Romuniji

Radi volitve tretjega člana regentskega sveta — Liberali za kraljico Marijo

Bukarešt, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Ker sta liberalna in Avarescova stranka označili prevzem kraljevske oblasti po vladi za državni udar, se Maniu z voditelji teh strank ni prav nič pogajal o kandidatih za regentstvo, tako da se bodo oficijelne kandidature objavile šele na jutrišnji volilni seji. Kljub abstinenci liberalne in Avarescove stranke pa je za kulisami zelo živahno.

Bukarešt, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Ministrski predsednik Maniu je popoldne konferiral z obojema članoma regentskega sveta, princem Nikolajem in patriarhom Cristeo. Kakor se čuje v političnih krogih, se je pri teh razgovorih sklenilo, da se na jutrišnji seji parlamenta predlaga kraljica vdova Marija kot kandidatinja za izpraznjeno mesto v regentskem svetu.

Bukarešt, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Profesor Jorga je danes zvečer izjavil zastopnikom listov, da ni solidaren z onimi, ki vidijo v pre-

vzemu kraljevskih pravic po vladi državni udar. Kar se tiče nove osebe kandidata za regentski svet, jo je zelo težko najti in on išče primerno osebo. Kar se tiče vesti o kandidaturi ženskega člana romunske dinastije, pozna on skromnost princezinje matere Helene, kakor tudi neinteresiran patriotizem kraljice vdove, in ne verjame, da bi ti dve prevzeli kandidaturu. Jorga je ponovno poudaril, da pač misli na vse Romune moškega spola. Iz izjav Jorga je nedvomno, da je proti kandidaturi kraljice vdove. Jorga se bo jutri seje parlamenta udeležil.

Bukarešt, 8. okt. (Tel. »Slov.«) V liberalnih krogih se vrši živahna agitacija za kandidaturu kraljice vdove Marije. Izvršni odbor stranke je danes načel vprašanje kandidatur. Razprava je bila zelo živahna ter se je po govoru bivšega notranjega ministra Duce sklenilo, da se stranka izreče za kandidaturu kraljice vdove. Liberalna stranka pa vztraja pri tem, da se jutrišnjih volitev ne udeleži.

Posledice združitve dunajskih bank

Dunaj, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Pred blagajnam centralne in podružnic Bodencreditanstalta so stale danes dolge vrste večinoma malih vlagateljev, ki so dvigali svoje vloge. Zneske do 1000 šilingov je zavod izplačeval v gotovini, višje vsote pa potom nakazil na Creditanstalt. Tudi po deželi se vrši likvidacija Bodencredita na sličen način. O runu ni govora. Krščansko-socialni list »Neuigkeitsweltblatt«, ki je politično navadno dobro informiran, poroča, da je na Creditanstalt dospela po kablu brzoglasna iz Amerike, v kateri ameriški finančni krogi izražajo svoje zadovoljstvo radi fuzije obeh zavodov in celo ponujajo Creditanstaltu svojo finančno pomoč. Dalje javlja imenovani list, da je po razčiščenju položaja pričakovati tudi hitre rešitve končnoveljavne zasedbe finančnega ministrstva, katero sedaj začasno opravlja zvezni kancler dr. Schober sam. Kot kandidat se navaja bivši staroavstrijski finančni minister dr. Spitzmüller. Tudi na drugih visokih mestih v finančnem ministertvu se bodo v kratkem izvršile izpremembe. V najbližjem času bo izgubil svoje mesto voditelj predsedstvene pisarne ministerjalni svetnik dr. Becker, zet bivšega predsednika Siegharta. Zvezni kancler dr. Schober je v nedeljo od Creditanstalta in Rothschildove hiše izsilil prevzem Bodencreditanstalta s tem, da je zagrozil s svojo takojšnjo demisijo. Izvršni od-

bor upravnega sveta Creditanstalta je danes sklenil, da z dosedaj ugotovljenimi splošnimi pogoji izvede prevzem Bodencredita, da pa ostanejo v veljavi pridržki. Država mora dati pomoč, da se je treba izogniti videzu, kakor da bi vlada na državni račun prevzela del obveznosti Bodencredita, ker bi se v parlamentu za to ne dobil pristanka. Za enkrat si bodo pomagali s tem, da bo finančne menice Bodencredita, katere se cenijo na 180 milijonov šilingov, narodna banka začasno prolomirala, da se s tem prepreči, da bi Creditanstalt moral priskočiti z visokimi zneski, katerih trenutno niti ne more privariti. Kreditni institut za prometna podjetja naj pridobi pake- te slabih Bodencreditovih industrijskih podjetij in v to svrhu lahko dobi državna sredstva, ne da bi bila potrebna parlamentarna odobritev. Dalje bi bilo potrebno, da se Creditanstaltu dovoli v načelu že odobrena popolna prostost pristojbin pri prepisih in da se ji zagotovi podpora, da bi mogla pripraviti uradnike Bodencredita do tega, da se deloma odrečejo odpravnini in pokojninskim zahtevkom. Čuje se, da se bo najstrožje uporabljal zakon o jamstvu bank, da se prisilijo upravne svetnike in ravnatelja Bodencredita, da bodo odgovarjali za veliko škodo. O višini zgub Bodencredita se čujejo fantastične govorice, da znašajo 250 do 750 milijonov šilingov.

Za prijateljstvo med Ameriko in Anglijo

Miroljubne izjave MacDonalda v Washingtonu

Newyork, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Dočim je bil sprejem MacDonalda v reprezentacijski hiši zelo enostaven, ker poslanska zbornica sedaj nima rednega zasedanja, je bil njegov obisk v senatu radi skoro strastnega govora velika politična manifestacija. MacDonald je izjavil, da je prišel v Ameriko kot zastopnik svojega naroda, ne pa kot voditelj stranke ali kot voditelj strankarske vlade, in da je globoko prepričan, da se mnoga mala nesporazumjenja med Ameriko in Anglijo lahko odstranijo. Podpis Kellogove pogodbe s svojimi nadami za mir je bil pravi povod njegovega obiska. Podpis Anglije ni za Anglijo papirna želja, temveč je zanj vodilna ideja njegove politike. Po podpisu pakta se lahko slovesno proklamira, da je med Anglijo in Ameriko vojna absolutno nemogoča, če obe državi izvršita svojo dolžnost, da omogočita Kellogovemu paktu učinkovitost. Noben del ne more niti na morju, niti na suhem, niti v zraku priti zopet do sovražnega konflikta. Na to je treba misliti pri pregledovanju mnogoštevilnih obojestranskih problemov, ki so problemi ljubosumnosti in strahu. Kaj pomeni vpitje o pariteti? To je edini pogoj, da se oboroževanje uvede v ustvari atmosferi, ki bi omogočala mirno sodelovanje, in rešitev tega problema je uspeh njegovega potovanja. Amerika in Anglija pa se morata vedno zavedati, da so tudi druge vlade veliko pripomogle do miru. On nima namena skleniti ekskluzivno alianco, ker taka alianca ne bi pripomogla do blagostanja na svetu.

London, 8. okt. (Tel. »Slov.«) »Times« poroča, da se v povabilu petih držav na pomorsko konferenco navajajo točke, glede katerih sta Anglija in Amerika prišli do sporazuma in sicer: 1. Sedanja pogajanja so rezultat in direktni uspeh Kellogovega pakta. 2. Načelo paritete se je sprejelo za vse vrste vojnihih ladij, kar se ni zgodilo že v washingtonski pogodbi. Angleška vlada je po posvetovalnih z vlada dominijonov ugotovila, da je ladje britanskega imperija enotna celota. 3. Zeli se, da se načne vprašanje revizije sposobnosti trajanja vojnihih ladij, da se prepreči izvedba popolnega programa nadomestnih zgradb po washingtonski pogodbi. 4. Obe vladi sta mnenja, da se morajo podmornice odpraviti, toda ne brez pristanka vseh udeleženihih držav.

Spopad med policijo in komunisti

Atene, 8. okt. (AA.) Komunistični delavci tobačne tvornice na otoku Tasos so se hoteli izkrcati v Kavali in demonstrirati proti do- ložbi urada za zavarovanje delavstva, da se nezaposlenim delavcem ne izplača podpora. Ko je hotela policija preprečiti demonstracije, je došlo do spopadov med komunisti in policijskimi organi. Policija je kmalu vzpostavila red. En komunist je bil pri spopadih ranjen.

Solun, 8. okt. (AA.) Danes je prispel sem- kaj predsednik grške vlade Venizelos, nakar je takoj nadaljeval pot v Atene.

Naši ljudje se izseljujejo

Zagreb, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Izseljeniški komisariat v Zagrebu je objavil statistiko izseljencev iz naše države v prekomorske zemlje za mesec julij. Izselilo se je 1232 oseb. Skupno število izseljencev znaša od 1. januarja do konca julija 10.521. Izselilo se je za 1945 oseb ali 15.6% manj kakor v istem času minulega leta. Izseljencev je bilo največ iz Hrvatske in Slavonije, in sicer 505, iz Vojvodine 340, iz Dalmacije 170, iz Slovenije 121, iz Srbije 69, iz Bosne in Hercegovine 12, iz Črne gore 7. Od izseljencev je bilo 61.4% kmečkih delavcev. Največ jih je odšlo v Argentino, in sicer 325. V Ameriko se je izselilo 3510 oseb ali 630 več kakor lansko leto. Od teh je odpotovalo v Kanado 350, med tem ko jih je bilo lansko leto 855, v Združene države se je letos izselilo 346 oseb, v Brazilijo 54, v Urugvaj 51, v Avstralijo 10, v Čile 15, v Peru 4, v Mehiko 3. Julija meseca se je vrnilo iz prekomorskih dežel v domovino 612 oseb napram 641 v istem mesecu preteklega leta. Skupno število onih, ki so se vrnili nazaj, je znašalo od 1. januarja do konca julija 3353 napram 3984 lanskega leta. V evropske dežele je odšlo na delo julija meseca 1713 oseb, in to v Francijo 1419, v Belgijo 171, v Luksemburško 92, v Nemčijo 10, v Švico 10, na Nizozemsko 9. Od 1. januarja do konca julija se je izselilo v evropske države 6526 oseb.

Zadnja poročila

Angleški glas o razdelitvi Jugoslavije

London, 8. okt. (AA.) Najnovejša številka londonskega tednika »Referee« objavlja v svojem provinčnem in kontinentalnem izdanju članek, ki se bavi z najnovejšim upravnim zakonom v Jugoslaviji. List izvaja med drugim: »Izprememba imena in razdelitev Jugoslavije na 9 banovin je logična posledica celokupne posledice akcije kralja Aleksandra. Kralj si je stavil nalogo, da odvrne svojo državo in svoj narod od plemenske državne koncepcije in da ju usmeri k jugoslovanski nacionalni ideji. Njegova metoda obstoja v tem, da prepušča lokalnim oblastem čim širšo oblast v okviru, ki naj uvršča državno strukturo. Ta metoda je brez dvoma najboljša, kar se je moglo izbrati. Obenem pa je tudi pogoj vsakršnemu ev. povratku k parlamentarnemu. Ekstremni in ozkosrčni politiki v Zagrebu in Belgradu bodo brez dvoma s tem zakonom nezadovoljni, toda država, ki pomeni nekaj več, ga je sprejela z navdušenjem. Kralj Aleksander bo po tej poti previdno in postopno nadaljeval svoje delo do- tlej, da postavi svojo državo na zdravo in solidno osnovo.

Dolič obsojen na 6 let

Belgrad, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Danes je državno sodišče za zaščito države objavilo razsodbo proti Doliću, studentu filozofije in akademskem slikarju v Zagrebu, ter proti njegovi znanki Katarini Cvitanji, tipkarki v tiskarni »Narodnih novih«. Oba sta bila obtožena, da sta širila plakate komunistične vsebine, Katarina Cvitanj pa, da je te plakate tipkala v družbi z obtožencem Dolićem. Sodišče je oba obtožena smatralo za krive in obsodilo po točki 1 b zakona o zaščiti države in po § 320 kaz. zak. za Hrvatsko in Slavonijo filozofa Dolića na 6 let in 20 dni težke ječe, tipkaričo Cvitanj pa na 6 mesecev. Oba se šteje v kazni čas, ki sta ga prebila v preiskovalnem zaporu. Ker je Cvitanj bila v preiskovalnem zaporu ravno šest mesecev, je bila takoj izpuščena iz zapora.

Hlinka o Tukovi obsodbi

Praga, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Poslanec Hlinka je dovolil intervju dopisniku »Prager Presse«, v katerem je izjavil: »Sodna razsodba nas ne more prepričati, da je res pravična. Izid volitev nam bo dal smernice, kako naj se obnašamo po volitvah. Dokler v Tukovem procesu ne bo spregovorila tretja in zadnja instanca, se naše postopanje ne bo spremenilo. Verujemo pa v pravičnost najvišje sodne instance. Zelo verjetno je, da bomo odpoklicali tudi svoje zastopnike iz stalnega odbora koalicijske, s čimer je meščanska koalicijska prenehala obstojati. V njej se nikdar nismo prav dobro počutili. Osebo sem prepričan, da je dr. Tuka nedolžno obsojen. Zato ga bomo kandidirali, da bo dobil satisfakcijo. Sicer pa ga ne bomo držali, če je v resnici zagrešil inkriminirane zločine, ker v stranki ni nikdar dajal merodajnih smernic.« Kot resume razgovora je navedel, da se bavi že tudi z mislijo, da bi s svojo stranko sploh izostal iz novo izvoljenega parlamenta, slično kakor je svojčas storil Radić s svojo seljaško stranko.

Aljehin — Bogoljubov

Heidelberg, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Dne 7. okt. po 40. potezi prekinjena 11. partija med Aljehinom in Bogoljubovom se je danes nadaljevala. Bila je od početka do konca izredno zanimiva ter je končala remis po 63 potezah. Stanje je sedaj: Aljehin 5, Bogoljubov 2 dobljeni partiji, remis 4 partije. Tekma se bo nadaljevala 11. oktobra v Berlinu.

Galjevica - Žuljava vas

Ljubljana, 8. oktobra.

Pred ljudmi skrita života v mestu beda — skrita v podstrešja, vlažne kleti, v dolge, temne hodnike. Premalo je vendar hramov v mestu za vso to bedo in stiska jo je pognala tudi na ulico. Ne v šelenburgovo ulico, ne na Aleksandrovo ali Miklošičevo cesto, tam javne ilustracije bede ne boš videl. Pojdi enkrat od šentjakobskega mostu naprej, na Prule in za zidovje prulske šole: videl boš, kako malo slabo skupaj zbitih desk lahko imenuje človek streho nad glavo. Pojdi na rob mesta, v jamo na Vodovodni cesti in videl boš še popolnejšo zbirko bede in revščine, ki jo ustvarja in množi stanovanjska stiska.

Najbolj pa se ti izplača izlet na Galjevico. Težko prideš tja, saj koliko Ljubljančanov pa sploh ve, kje je Galjevica? Če izveš, da je to pod dolenskim kolodvorom, obuj najslabše čevlje, zakaj ne boš hodil po samem asfaltu in tlaku. Pazi pri tem, da se ne zmotiš in bi jo mahnil morda kar preko železniških tirov — če je stražnik blizu, mu moraš povedati svoj naslov, kaznovan boš radi prepovedane hoje po železniškem tiru. To je tudi najpogostejši prestopke, ki ga zagreše prebivalci nove naselbine Galjevice.

Iz tal je vznikla ta naselbina. Preko noči, bi rekel skoro. Saj lani je še ni bilo, letos pa šteje že toliko »hiš« in prebivalcev kot večja podeželska vas. Mogel bi reči tudi, da raste tam, na jugovzhodu Ljubljane novo predmestje. Ko še nisi v tej vasi, le nekaj korakov pred njo, občutiš nekaj takega, kakor diš mladost in nezlomljive življenjske volje. Ta utis si ohraniš, ko prehošiš Galjevico, si raztrgaš vrhnje usnje čevljev ob ostrem gramozu na stezi, pripeljanem iz Vegove ulice. Utis imaš, da se tu, na Galjevici bore revni ljudje z vso vsemoto življenjsko navdušenostjo za svoj prostorček na solcu in za streho nad glavo.

Le dobra polovica teh petdesetih hiš je popolnoma dovršena, kakim desetim pa postavljajo sedaj temelje — pol metra betona, deloma v zemljo, deloma na vrh, ravno toliko, da krepko drži leseno ogrodje kvišku. Hiš sem rekel in ne reci barak. Lesene hiše so to, dobre so, pravijo »Galjevci« sami.

Človek se boji vprašati tega ali onega tesarja, zidarja, krovca — večini se vidi, da to ni njihov pravi poklic — kako in kaj s temi zgradbami. Tako so vsi zaposleni. Sekire, žage, lopate, krampi, lopatice — te govore, ljudje ne govore, preveč so zaposleni z rokami.

Le dobra stara mama daje pri nedovršenih zgradbi zadnje nasvete:

»Ta tram bi bolj spadal tja, tisti pa sem!«
»Čujete mama, ste vi lastnica te hiše?«
»Ne, ampak tako pomagamo drug druge-mu! Svojo hišo že imam, tam v prvi vrsti.«
»Ste jo sami zgradili?«

»Mož, jaz, otroci in pa nekaj naših prijateljev je pomagalo.«
»In mestna občina?«
»Nisem hotela nič prositi! Z lastnim delom, prihranki desetih let in z božjo pomočjo smo jo postavili. Dvajset tisoč dinarjev nas je veljala.«
»Pa zemljišče je vaše?«
»Ne, mestne občine, en kovač plačujemo na mesec. Ampak samo, da imamo mir pred hišnim gospodarjem, pred njegovo ženo, otroci, kuharico in psom. Poprej se je smel vsakdo ob nas obregnuti, sedaj smo na svojem, hvala Bogu!«

»Kako pa z imenom te vasi? Boste kar naprej rekli Galjevica?«

»Eh, najbolje bi bilo: Žuljava vas, saj je menda res vsa zgrajena iz samih žuljev!«

V sredi vasi postavlja hišo podjeten mož. Ne mara lesene, ampak zidano. In jo maže skupaj: iz cementa, ilovice, trsak. Iz te čudne zmesi rastejo sive stene, vse štiri je sezidal en sam mož. Pa bo le hiša kmalu skupaj — dasi sosedje majejo z glavo: »Ne vemo, če se ne bo to vse skupaj lepega dne podrlo!« Mož pa pravi kratko: »Ne!« in naloži nov kup svoje nepotentirane zmesi na steno.

Na koncu vasi postavlja hišo delavec Juvan — oni znani z zmečkanimi prsti. Tu je vesel prizor. Dva možakarja sedita na strehi in jo pokrivata s staro opeko. Podajajo pa jima Juvanove štiri hčerkice, najstarejši je menda osem let. Ti otroci bodo najbrže lahko z večjim ponosom rekli: »Naša hiša!«, kakor pa razva-

jeni sinček tega ali onega ljubljanskega posestnika vile.

V naglici si oglejmo še tloris ene teh hišic. Cementna podlaga ga kaže prav jasno: tu bo vhod, na levi drvarnica, na desni shramba, za tem kuhinja in dve mali sobi. Tako so te enodružinske hiše na Galjevici. Kleti in podstrešja po večini nimajo. Najstarejše hišice je zgradila tukaj mestna občina za deložirance. Manjše so, ne tako »obsežne« kakor prve. Veljale so od 6000 do 10.000 Din. Sedaj stanovalci odplačujejo ta denar, čez nekaj časa pa bodo pravi, resnični »hišni posestniki«. Vedo: namesto, da plačujemo v mestu draga stanovanja, plačujemo raje tu obroke za hišico, ki bo nekoč možja.

Še nekaj: Sedaj imajo ti ljudje priliko za vrtnarjenje. Pred vsako hišico je posajenih na par kvadratnih metrih nekaj solate ali korenja. »Na svojem smole!« ki govori vsaka ped, sezidana ali obdelana, ali s peskom pred hišo posuta, dasi ljudje molče. Nekateri že tudi omejujejo svoje hišice, da izgledajo tako kot zidane, pa so le lesene. Zime se ti ljudje ne boje, odpovedni termini, deložacije, sodne odpovedi, vse to izgublja v njih mislih svoj mučni, skeleči pomen.

Vnovič se pregrešiš nad postavo, ko odhajaš bodrega srca iz te Žuljave vasi. Stopiš na tir in si ogleduješ to skupino malih, ljubkih, lesenih hiš pod seboj. Niti lastavice ne morejo z večjo ljubeznijo znositi svojih gnezd skupaj, kakor so si jih ti prebivalci Galjevice, ljubljanske Žuljave vasi.

Požari na Dolenjskem

Pomilovanja vreden kmet.

St. Jernej na Dolenjskem, 7. oktobra.

Včeraj okrog 4 zjutraj, ko so ljudje od daljnih vasi vstali, da bi se odpravili k prvi jutranji sveti maši, so zagledali ogenj. Misleč, da kdo peče kostanj za prodajo, se niso dosti za to brigali. Toda ogenj je v hipu postal močnejši — gorel je hram v Solčniku, last posestnika Franceta Korošca iz Grobelj. Hram je popolnoma pogorel. Sreča je v tem, da še ni bil obral grozdja, čeprav je bil nameraval to storiti v soboto, ker sicer bi trpel še večjo škodo. Za požar je zvedel Korošec zjutraj, ko je prišel v St. Jernej k sveti maši.

Kako je nastal požar, se ne ve, bržkone pa je zažgala zlobna roka. Mož, ki ima številno družino, je vreden in potreben podpore, zlasti, ker je bil letos že večkrat nesrečen: pozimi so radi mraza poginile vse svinje razen ene, katero je pa junija ubila strela. Poleti pa mu je vino zavrelo, tako da revež ni dobil letos prav od nikoder nikakih dohodkov.

Požar v Gotni vasi in v Ločni.

Novo mesto, 7. oktobra.

V nedeljo zvečer okrog 8 je izbruhnil požar na Idinščini pri Stihovih. Požar je upepelil dva poda, napolnjena z mrvo, koruzo ter drugimi poljskimi pridelki, živinski hlev in svinjake. Živino in prešiče so rešili.

Ob pol 11 ponoči pa je izbruhnil požar v Ločni pri posestniku Jermanu, kateremu je zgorelo vse gospodarsko poslopje in hiša ter ni ostalo nič. Poginila je tudi živina. Domači so bili v gor. Doma je bil samo otrok, ki se je pa k sreči rešil.

Vlak mu odtrgal glavo

Rakek, 8. oktobra.

Grozna nesreča, ali pa bolj gotovo samoumor, se je pripetil snoči med 6 in 7 na tukajšnjem železniškem tiru. Ko je odvozil s postaje vlak, je že na italijanskem ozemlju opazil strojevodja, da je vlak povozil nekega človeka. Vlak se je ustavil in strojevodja, slučajno je bil to g. R. K. z Viča, je spoznal v razmesarjenem truplu in odtrgani glavi 21 letnega Antona Trampuša, sina tesarja na Viču, Rožna dolina c. 17-6.

Mladega Trampuša so videli še ob 6 v neki gostilni na Rakeku. Prosil je, naj izroče njegove dokumente policiji. Sam se je nato odstranil — šel je prostovoljno v smrt. Pri njem res niso našli nobenih dokumentov. Tudi nekemu dekletu je pisal, naj pozabi nanj, ker da bo zdaj itak vsega konec...

Trampuš je bil brez ene noge. Že pred leti se je namreč vrgel v samomorilnem namenu v Rožni dolini pod vlak, prišel pa je tedaj le ob nogo. Sedaj pa ob glavo. Vzrok temu samoumuru je iskati v neuravnane življenju pokojnika.

Dva rudarska shoda

Laško, 7. oktobra.

Včeraj, v nedeljo, se je vršilo tu zborovanje rudarjev iz rudnika Hudajama, last Trboveljske premogokopne družbe. Zborovanje se je vršilo ob 8 zjutraj v dvorani hotela »Savinja«.

Shod je sklical koalicijski odbor vseh rudarskih strokovnih organizacij in II. skupine rudarske zadrage, ki se je pred nedavnim časom osvojil v Trbovljah. Prostorna dvorana je bila popolnoma polna, tako da se je zbralo na shodu preko 300 rudarjev, torej skoraj vsi, ki so bili ta dan prosti. Navzoč je bil tudi zastopnik oblasti, sreski poglavar v Laškem g.dr. Maršič. Na dnevnem redu so bila poročila o dosedanjem delovanju koalicijskega odbora vseh strokovnih organizacij in obravnavanje mezdnih zahtev, ki naj se predloži v imenu vseh rudarjev, zaposlenih pri TPD.

Kot glavni poročevalec je nastopil predsednik koalicijskega odbora g. Jurij Arh. V izčrpnih izjavanjih je obrazložil delo koalicijskega odbora in smernice, ki so bile pri tem delu vodilne. Ugotovil je takoj v početku, da postopanje strokovnih organizacij ni hujšaksko in demagoško. Njih enotnost dokazuje, da so stvarni interesi rudarjev resnično edini cilj gibanja, ki ni nastalo pred par dnevi, ampak se pripravlja že par let sem in je izšlo iz vrst rudarjev samih. S številkami je dokazal, da je realna povprečna plača rudarja-sameca ali oženjenega največ 35 Din na šiht in ne kot se trdi v javnosti 51 Din. Nadalje je navajal stalno naraščanje produktivnosti na leto in moža in enako dviganje tečajev TPD. Iz vseh izjavanj je bilo na dlani dejstvo: Dobiček TPD se vsako leto zvišuje, rudarske plače so pa globoko pod eksistenčnim minimom. Obrazložil je nadalje zahteve in jih dal na glasovanje. Vsa dvorana jih je z gromkim pritrdjevanjem enodušno odobrila.

Popolnoma solidarnim z zahtevami se je izjavil za Jugoslovansko strokovno zvezo načelstveni tajnik g. Vilko Pitako. — Narodna strokovna zveza ni bila zastopana.

Hrastnik, 7. oktobra.

Ob pol 4 popoldne je bil tu shod vsega rudarskega delavstva TPD, zaposlenega v hrastniškem revirju. V dvorani Konzumnega društva se je zbralo do 500 rudarjev. Dasi je bila istočasno sokolska prireditelj, so bili vendar navzoči menda vsi, kar jih je ta dan ni delalo.

Poročevalec g. Jurij Arh je obrazložil sedanj položaj rudarjev v vseh revirjih TPD v gospodarskem in socialnem pogledu. Nazorno je prikazal, primerjajoč odstotek dobičkov TPD in rudarskih plač na celotni produkciji, da je med predvojnimi in današnjim stanjem rudarskih plač razlika za 14 odstotkov. Predložil je navzočim v izjavo od koalicijskega odbora strokovnih organizacij izdelane zahteve, ki so bile z odobravanjem vzete na znanje z dodatkom, da se sporoči TPD, da so to najnižjemalejše zahteve rudarjev.

Načelstveni tajnik JSZ Vilko Pitako je s številkami ilustriral sistem, ki vlada v obratih TPD. Navajal je, da plačajo rudarji letno nad 250.000 Din kazni. Ugotovil je, da je izmed vseh državnih in privatnih rudnikov pri nas upeljano najhujše kaznovanje baš v rudnikih TPD. Tako je znašala l. 1928, kazen v revirju Hrastnik na moža letno 75 Din. Storitve rudarja stalno narašča. Družba pa deli 35-odstotne dividende svojim delničarjem. Dalje je navajal število nesreč v rudnikih. Letos jih je že dosedaj 9 smrtnih. Ognjevitim izvajanjem zastopnika JSZ so vsi navzoči pritrdjevali.

Ker Narodna strok. zveza ni bila zastopana, je bil dnevni red izčrpan in je bil shod zaključen s sklepom, da vsi neorganizirani rudarji zahteve svojerodno podpišejo.

Zboljšanje položaja rudarjev bi bilo koristno tudi za druge, zlasti pa za trgovce in obrtnike. Zato je pač široka javnost zainteresirana na tem gibanju rudarjev in jim samo želi, da resnično dosežejo to, za čemer stremijo.

Sršeni požgali hišo

Koprivnica pri Rajhenburgu, 7. okt.

Čudno in vendar resnično. Za slemenom nekje pod streho v Koprivnici št. 1 so si sršeni prekrbali svoje ognjišče; je precej množična družina teh hudih živali.

Ko pa so v noči od ponedeljka na torek hoteli pregnati in zatreti vso rumeno rodbino večji pokončevalci škodljivih žuželk — z najhujšo elementarno silo t. j. z ognjem, so begajoči sršeni s svojimi gorečimi perutkami na več mestih pod streho v krmi zanetili ogenj, ki je upepelil hišo in shrambo do tal.

Prebivalci hiše, v sladki nadi, da so se oprostil sovražnikov, so si rešili komaj golo življenje; vse drugo jim je zgorelo; škoda znaša nad 50.000 dinarjev. Kdo je sedaj kriv?

čistilna-osvežujoča-štedljiva

Mednarodni kongres krščanskih železničarjev

Dne 17. do 19. septembra t. l. se je vršil IV. mednarodni kongres Zveze krščanskih železničarjev in cestnih železničarjev v Antwerpnu v Belgiji. Na tem kongresu so bile zastopane vse priključene železničarske krščanske organizacije evropskih držav. Tudi naša Prometna zveza železničarjev Jugoslavije je bila zastopana po svojem delegatu tov. Wurzingju. Mednarodni urad dela v Ženevi je bil zastopan po svojem zastopniku g. Henselerju. Enako je bila zastopana Mednarodna zveza krščanskih organizacij s sedežem v Utrechtu po svojem glavnem tajniku g. Serrarensu.

Iz poročila tajnika g. Timmermans-a je posneti, da se je Mednarodna zveza krščanskih železničarjev pomnožila v zadnjem letu za 53 tisoč članov. Na posredovanje naše Prometne zveze je bila sprejeta v Mednarodno zvezo bratska češka železničarska organizacija, kar je za naš slovanski pokret velike važnosti. Zastopnik češke organizacije, ki je bil tokrat prvič navzoč, je bilo zelo pristrčno pozdravljen. Kongres je izrazil svoje zaupanje dosedanjemu načelnstvu ter ga poveril še za nadaljne posle brez sprememb. Prispevki Mednarodni zvezi so se določili dosednji z malimi spremembami. Sklenilo se je prirediti V. kongres l. 1932. na Holandskem istočasno z desetletnico Mednarodne zveze krščanskih železničarjev.

Višji revident g. Robert Luna je nato obravnaval racionalizacijo pri železnicih. O periodičnih zdravniških preiskavah eksekutivnega železniškega osebja in posledicah je referiral g. van Maldegheem iz Bruselja. O delu v delavnicah je poročal g. Schmidt iz Conza pri Trierju. O teh zadevah se je razvila živahna debata, v katero so posegli skoro vsi zastopniki. Sestavila se je spomenica, ki se predloži Mednarodnemu uradu dela v Ženevi.

Belgijski tovariši so priredili svojim inozemskim tovarišem pristrčen sprejem in jih pogostili. Stare prijateljske zveze med krščanskimi evropskimi železničarji so se s tem kongresom še bolj utrdile.

Lep napredek tujskega prometa na Bledu

Bled, 7. oktobra.

Zdraviliška komisija na Bledu je sedaj postavila statistiko tujskega prometa na Bledu, za časa »velike sezone«, to je od 1. maja do 30. septembra. V tem času je obiskalo, oziroma se je mudilo na Bledu skupno 16.996 tujcev (lani 15.007). Torej prav krassen napredek!

Po poklicih je bilo med obiskovalci (števila v oklepaju — lanski obisk): zdravnikov 328 (255), jugoslovanskih državnih uradnikov 523 (429), drugih poklicev 9053 (7.256).

Med spremstvom je bilo: otrok do 10 let: 1012 (755); odraslih 4973 (3878); služinčadi 386 (578). Društvenih obiskov je bilo troje s 109 osebami (54); izletov 23 s 612 osebami, (lani 8 s 122 osebami).

Po državljanstvu so se gostje in obiskovalci delili tako: Jugoslovani je bilo 6460 (lani 5255); Nemci 4520 (2782); Avstrijci 2519 (2296); Čehoslovaki 1974 (1810); Madžari 776 (417); Italijani 201 (221); Amerikanci 96 (59); Poljaki 85 (49); Angleži 81 (96); Rumuni 78 (28); Rusi 53 (21); Francozi 41 (52); Daneci 17 (18); Švicarji 15 (6); Grki 11 (13); Holandci 11 (6); Švedovi 8 (2); Turki 8 (2); Belgijci 5 (0); Bolgarji 4 (1) in iz drugih držav 33 (23).

Narastle so torej skoraj vse številke. Prav neznanost je padlo število Italijanov, Francozov, Danecov in Grkov. Sloves Bleda in tujski obisk se vedno bolj dvigata.

Ne mučite svojih otrok z ribjim oljem, marveč dajajte jim

JEMALT

Jemalt je zlatorumeni prašek, — prirejen s 30% ribjega olja in suhim sladnim ekstraktom, katerega redilnost je splošno znana. Dobiva se v vseh lekarnah.

Mladinski dom v Mariboru

ki je bil slovesno odprt dne 6. oktobra 1929. Tudi ta ustanova priča o spodbudnem socialno-skrbstenem delovanju mariborske obč. uprave.

Blago potrebujete

za zimsko suknjo, za obleko, dalje rabite dežni plašč in drugo. Želimo Vam vse to nuditi prav ugodno v najboljših kvalitetah. Vabimo Vas k trdki

DRAGO SCHWAB — LJUBLJANA

Čudno poveljevanje

Pred kakim tednom smo objavili moč II. in III. internacionale, kakor odseva iz statistik. Nič kot gole številke, da informiramo čitateljstvo. Na to se je oglašila »Delavska politika« in pravi, da je statistika potrjena. Mi smo dobili podatke iz Bureau international du Travail in iz »Internationale Socialiste«. Eno kot drugo imajo v rokah socialisti. In če oni izdajajo potrjene statistike, priznamo, da bo »Delavska politika« to bolj vedela kot mi.

Končno pa ne gre za to. »Delavska politika« vidi daleč in gre na globoko. Pogrnuta je namreč, da smo z objavo omenjene statistike hoteli delati »revolucionarno propagando«, da takorekoč podpiramo komunizem. To je en vzrok. Drug vzrok je v tem, ker je »Slovenec« v javnosti slabo zapisan. In ker je vseh dobrih reči troje, je tudi tukaj še tretji vzrok: »Slovenec« bi rad zmanjšal ugled delavstva in njegovih organizacij. To so same zelo hude reči, ki sicer niso v nobeni zvezi med seboj, a kadar je človek razburjen, piše pač zmešano. Vendar kljub razburjenju se člankar toliko še zaveda, da uvidi, da to, kar piše »Slovenec«, ne bo škodovalo delavstvu ne na ugledu in še manj na uplivu. Nas iskreno veseli ta konstatacija, ker res ni naš namen, da bi komu delali škodo. Tudi dopisniku »Delavske politike« ne. Nerodno je, da se tako hitro razburi, da se mu že nedolžna statistika zdi »provokativna« in da se mu takoj »zbujajo politični instinkti«. Nerodna reč. Naj bi profitiral od lepih jesenskih dni, hodil pridno na trak, pa bo boljše, in kmalu bo videl, da svet ni tako hudoben in grd, kot se mu zdi.

Reorganizacija — beračenja

Ljubljana, 8. oktobra.

Ze leta in leta ngibljuje mestni občinski očetje, kako bi odpravili in zajezili mučno in nadležno beračenje v našem mestu. Zadnje čase so se ponovno pričeli resno baviti s tem vprašanjem in kakor vse kaže, bodo morali res uporabiti za to načrt in način, kakor ga je mislila uesti že občinska uprava pod županom dr. Peričem.

Ljubljanski trgovci, hišni posestniki, lastniki javnih lokalov in končno tudi zasebniki so se namreč že opetovano obračali na posamezne občinske svetovalec s prošnjo, naj se vendar že enkrat reši in uredi to nesrečno vprašanje z beračenjem. Stvar je obravnaval na zadnji seji mestni socialno-politični osek, ki je naročil mestnemu socialnemu uradu, naj izdela predlog za rešitev tega vprašanja.

Kakor smo poučeni, si mestni socialni urad zamišlja rešitev beraškega vprašanja na sledeči način: Neposredno dajanje miloščin beračem naj se sploh odpravi, ker ljudje ne morejo ločiti res potrebne ali nepotrebne, veliko jih pa izrablja znano ljubljansko dobrosrčnost in uporabljajo nabrane darove — za žganje. Namesto denarja naj bi trgovci in drugi dajali prostovoljno mestnemu magistratu na razpolago gotove zneske denarja letno, mestni magistrat pa bi iz nabrane denarja dajal res potrebnim mestnim revežem podpore. Ti trgovci bi dobili od mestnega magistrata posebne tablice z napisom, da beračenje v njihovih lokalih ni dovoljeno in bi tudi javne oblasti skrbale, da bi berači v take lokale res ne hodili.

Drugi trgovci in zasebniki, ki se ne bi hoteli na ta način znebiti beračev, bi pa kupovali pri mestnem magistratu posebne bloke z listki po 25 par. Namesto miloščine bi dajali beračem te listke, miloščino pa bi revežem v zameno za listke izplačeval socialni urad. Ta bi vedno, pri vsakem slučaju ugotovil, če je prosilec, berač, oziroma zbiralec teh »beraških« listkov res vreden miloščine in če je pristojen v Ljubljano, to je, če ima sploh pravico beračiti na teritoriji mestne občine. V nasprotnem slučaju bi mestni socialni urad take listke enostavno zaplenil. Ta gotovo ne bi potem v Ljub-

ljani nič več beračil, ker bi beračil — za mestni magistrat, prav za prav za druge, katerim bi s svojimi listki pripomogel do podpore. Mogel bi se pripetiti tudi slučaj, da bi kak posebno »priden« berač zbral veliko množino listkov. V takem slučaju bi socialni urad ne izplačal beraču vse vrednosti nabranih listkov, temveč bi mu vpisali preostali znesek v dobro za prihodnjico, ko ne bo imel tako dobre »žetve«. Ker je pa na svetu, in tako tudi v Ljubljani, mnogo beračev, ki ne smejo trpeti v žepu evenka, da ga ne bi zamenjali za tekočino, pri tem pa ostajajo brez hrane, bo socialni urad izbral tudi take in jim bo nakazal v zameno za listke — hrano.

Tak sistem se je po mnogih srednjeevropskih mestih, zlasti po čeških, zelo dobro obnesel in morda bi se tudi pri nas. Zaenkrat je magistrat trdno odločen, da reši to vprašanje še do novega leta 1930. Samo: mnogo načrtov, lepih in koristnih se je že skuhalo na magistratu, življenje pa so postali le malokateri. Magistrat naj skrbi, da postane vsaj ta kri in meso.

Priobčujemo pa ta načrt tudi zato, ker bi marsikaka večja podeželska občina utegnila to vprašanje podobno rešiti.

Veselje in žalost vinogradnikov

Št. Jernej na Dol, 6. oktobra.

Je pač že vkoreninjeno našemu ljudstvu, našim Dolenjcem, da je čas trgatve nekaj posebnega, vselega, zlasti, če je trta dobro obrodila kakor letos. Saj je bilo vreme za trto kakor nalašč. Zato tudi vino ne bo kislo, kakor je bilo lani. In tudi močnejše bo. Šaljivi — vinski bratce se je izrazil, da »letošnji ne bo brat lanskega«, da je lanskega lahko zmagal, letos pa se boji, da bi vino njega premagalo, če bi ga skusil spraviti isto množino pod streho.

Zato upamo, da se bo tudi lahko prodalo po primerni ceni, za kar bo skrbela novo ustanovljena vinarska zadruga v Kostanjevici, katere ustanovitev toplo pozdravljamo, ker le na ta način bo mogoče vino vnovčiti. Vinogradniki pa bodo na ta način prisiljeni, da bodo brali res zrelo grozdje — ne tako, kot dosedaj, ko so vsako leto vsaj 14 dni prezgodaj —, ga sortirali in gojili samo zlahtne trte.

Kakor pa je po nekaterih goricah te dni veselo, tako je po drugih, kjer je toča uničila, žalostno. Zlasti na Tolstem vrhu. »Kako kaj, oče?«, poprašam znanega očanca. »Slabo, gospod,« mi odgovori in se žalostno ozre po vinogradu. »12 kopačev, komaj ga zmore en dan, pa ga bo komaj 50 litrov.« Zopet drugi toži, da je imel nesrečo: 20 hl je zavrelo, letos pa še za domače potrebe ne bo pridelal. Res, bridko je to. »Pa bo že drugo leto zopet obrodilo,« jih skušam tolažiti.

Koledar

Sreda, 9. oktobra: Dionizij in tovariši, mučeniki.

Osebnosti

— Poroka. V ponedeljek se je poročil na Brezjah agilni delavec na posvetnem polju v Dol. vasi tamonjski obč. tajnik g. Ivan Marinc z gđ. Julko K. n. o. l., priključeno načelnico Orlic v Ribnici. Poročil ju je bivši nar. poslanec, duh. svetnik g. Skulj. Bilo srečno.

— S pošte. Napredovali so: za inž. I. S. Rafael Eržen, priprav. I-9 pri oblatni poštni upravi; za pb. ur. II-4 Hinko Fajdiga na kolodvorski pošti v Mariboru. Joško Čuček na poštni podružnici št. 3 v Ljubljani in Natalija Korošćeva roj. Kuglerjeva na glavni mariborski pošti, vsi pripravniki II-5; za manipulanta III-3: Anica Kokolova v Apačah, Cilka

— Pri težkočah v želodeu, gorečici, zmanjšani slasti do jedi, zaprtju črevesa, pritisku na jetra, tesnobnih pojavih, tresenju udov, zaspanosti povzroči čaša naravne »Franz-Josef«-grenčice točno poživljenje v zastali prebavi. Zdravniška sporočila iz tropičnih dežel hvalijo »Franz-Josef«-vodo kot važno pomožno sredstvo proti grizi in obolenju želodeca, ki nastopata v družbi mrzlice. »Franz-Josef«-grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Mežanova na Bledu, Miroslava Klemenčičeva na ljubljanski glavni pošti, Vladislava Mikuževa pri oblatni poštni upravi, Stanislava Buričeva v Čakovcu; Mihaela Gačnikova, Romana Peitlerjeva in Jožica Pistorjeva na glavni mariborski pošti, Kristina Mirtičeva na poštni podružnici št. 3 v Mariboru, Karla Knolova v Velikih Laščah, Marija Lovšinova v Prevaljah, Klara Mekovčeva v Čakovcu in Hedvika Eberjeva v Celju. — Premrešeni so: zvan. 3. skup. Matevž Lorenčič iz Metlike v Zalec; služ. 2. skup. Srečko Kos iz Zalca v Metliko in Fr. Supančič s kolodvorske na glavno pošto v Mariboru. — Služ. 2. skup. Fr. Jerala v Cerknici in pb. ur. III-3 Ivan Tratnik v Mariboru sta bila odslovljena. — Poroke: zvan. 1. skup. Joško Jereb na ljubljanski glavni pošti se je oženil z Elizabeto Svetovo.

Novi grobovi

— V Hrašah pri Smledniku je v ponedeljek umrl ondodni posestnik in lesni trgovec g. Franc Štirn. Pokojni, ki je dosegel starost 68 let, je bil dolga leta odbojnik prosvetnega društva v Smledniku ter istotako dolgoletni član načelstva smledniške hranilnice in posojilnice. Pogreb bo danes ob 10 dopoldne.

— V celjski bolnici. Dne 7. oktobra je tukaj umrla 7 letna Pilih Marija, hči zidarja iz Zagrada 85, občina Okolica Celje. — Dne 8. oktobra je izdihnil ob pol 1 ponoči Valentin Navršnik, o katerega težki nesreči smo prošli teden obširno poročali. Pri lomljenju kamenja za novo cesto Polzela — Sv. Andraž mu je priletel kamen v vrat in iztrgal grlo ter goltanec. Vse do danes je mož, ki so mu vstavili umetna dihalna in požiravnik, živel pri popolni zavesti. Seveda govoriti ni mogel. Umrl je kot pravi mučenik dela.

— Smrtna kosa med ameriški rojaki. V Ely, Minnesotta je izvršil samoumori z revolverjem 40-letni Anton Klančar. Vzrok — večni zakonski prepri. — V Clevelandu so umrli 15-letni stavbenikov sin Albert Satkovič; 33-letni Josip Turk, doma iz Smrečja; 39-letni Tomaž Oreškovič; 30-letni Anton Leskovec, doma iz Zirov. Avto je v Clevelandu do smrti povozil Edverda Kolenca. — V South Chicagu je umrl 57-letni John Cerne, doma iz Brezja pri Reki. V Forest City, Pennsylvanija je umrl Josip Komlin, 54 let star, doma iz Cateža pod Zaplacom. Zapuščila vdovo in osem otrok. — V Jolietu je avto ubil 18-letnega Petra Barnika. — Umrla je v Jolietu Francka Franičič, ki zapuščila vdovo in osem otrok. — V državi Jova je bil obsojen na dosmrtno ječo Gregor Damjančič radi umora. V zaporu v Fort Madisonu pa si je Damjančič z britvijo prerezal trebuh.

N. p. v. m.!

Malá kronika

— Nov naslov »Uradnega lista«. V zvezi z velikimi političnimi reformami v naši državi je moral spremeniti svoj naslov tudi »Uradni list«. Dosedanji naslov lista je bil do 98. številke z dne 4. oktobra: »Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. Uradni list ljubljanske in mariborske oblasti.« Št. 99. od 7. oktobra pa ima že naslov: »Kraljevina Jugoslavija. Uradni list dravske banovine.«

— Vojna muzika šola v Vrhu. V to šolo se letos sprejme še nekoliko učencev, ki so dovršili z dobrim uspehom štiri razrede osnovne šole. Prošnje je treba poslati komandi šole do 25. okt. t. l. Kandidati naj se takoj javijo pri kapelniku Dravske divizije ob uradnih urah v vojašnici Vojvode Mišiča, Metelkova ulica 2, Ljubljana.

— Požar v zagorskem rudniku. K včerajšnjemu poročilu o rešitvi petih rudarjev iz objema smrti v rudniku Kotredu pri Zagorju omenjamo še to: Samo ob sebi je umrlo in tudi iz poročila je bilo razvidno, da ni gorel ves rudnik Kotredu, temveč, da se je vnela samo na enem mestu plast premoga in oddajala dušiljve pline. Vestnemu in skrajno napornemu delu rudarjev se je posrečilo, kmalu po rešitvi onih petih rudarjev zadušiti ogenj, nevarno mesto pa zaliti z vodo ter zasuti s peskom. Tako je prenehal požar v Kotredu in je nevarnost s te strani za rudarje zaenkrat odstranjena.

— Oddaja glavnih tobačnih zalog. Dne 19. okt. t. l. se vrši licitacija zakupa glavnih tobačnih zalog. Ponudbe za zaloge v Sloveniji se morajo do tega dne vložiti v zaprtem in pečatenem pismu pri Oblastnem monopolnem inspektoratu v Zagrebu. Pogoji, po katerih se dajejo v zakup glavne zaloge, potem obrazci ponudb, se dobijo tudi v Glavnem skladišču tobačnih izdelkov pri Tobakni tovarni v Ljubljani proti plačilu 10 Din. Pogoji se pošljejo tudi na pismeno naročbo po pošti.

— Novi slovenski ameriški državljani. Na zvezni sodnji v Clevelandu se je dne 20. septembra vršilo veliko zasliševanje za ameriško državljanstvo. Zaslišanih je bilo nad 600 prosilcev za državljanstvo, med njimi nad 100 Slovencev in Slovenk ter nekaj Hrvatov. Naslednje zasliševanje se je vršilo dne 4. oktobra, prihodnje pa se bo vršilo dne 15. prih. meseca.

ŽENA Z ODPRTIMI OČMI

— Slovenski gostilničar v Ameriki zaklan. Zrtev gostilniškega pretepa je postal prejšnji teden v Milwaukee v Zedinjenih državah 25-letni Jožef Lakota, slovenski gostilničar. Morilec je neki 45-letni Peter Kish. Oba, Lakota in Kish sta bila v neki drugi gostini. Tam se je neznan gost sprl s svojo spremljevalko in jo pričel grditi. Lakota se je zavzel zanj in spremljevalca vrgel ob tla. Kish je hotel pomiriti Lakoto, toda ta je vrgel ob tla še Kisha in mu zbil dva zoba. Ta se je radi tega tako razburil, da je potegnil nož in udaril z njim po Lakoti. Pričel je mučiti Lakoto, da je težke telesne poškodbe, za katerimi je Lakota tri ure zatem v bolnišnici umrl. Kisha so oblasti zaprle.

— Slovenske hiše v Clevelandu bombardirane. Prebivalci clevelandskih cest E 31 in St. Clair Ave, kjer prebivajo večinoma Slovenci, so doživeli dne 18. septembra zjutraj precej strahu. Vsi so se prebudili radi silne eksplozije, ki jo je bilo čuti zek daleč. V nevarnosti je bilo deset človeških življenj. Dve bombi sta eksplodirali pred hišo Johana Onidca. Tega je eksplozija vrgla iz postelje. Bombi sta napravili veliko lučnjo v steni njegove spalnice. Ob istem času so se nahajali v hiši Josip Barič, Mike Krivec in Mike Čič. Poškodovan ni bil nihče. Druga hiša, ki je bila bombardirana, je last Jakob Korvina in v tretji bombardirani hiši so stanovali Viktor Kováč, njegova žena in 9-letni sin Viktor. Tudi tem se ni pripetilo nič hudega, bombe pa so seveda zelo poškodovale hiši. Policija je stanovalce vseh bombardiranih hiš odvedla na stražnico, da izve podrobnosti o napadu. Policija sodi, da je bombardiranje hiš posledica prepira med sosedi. Škoda, ki so jo bombe povzročile, znaša 1500 dolarjev.

— V Službenih novinah št. 234 od 7. oktobra 1929 je objavljen »Zakon o konvenciji o suženstvu«.

— Prepovedan inozemski tisk. Z odlokom ministrstva za notranje posle je zabranjeno uvažati v našo državo in razširati v njej knjige »Deutscher Schutzbund« 10. Bundestagung, Salzburg 14 bis 16—V—929, ki je izšla v nemškem jeziku v Berlinu in jo je izdal Deutscher Schutzbund Verlag — Berlin W—30, ter knjigi »Az Elsodord falu, a trianon Magyarorszag, veres vajudasanak tertenete« od Sabo Dežea in »Enek a buzamezekrel, a Magyar felnek, a Madjar parastnak es a Madjar erenek hatalmas eposa« od Moro Ferenca, ki sta bili izdani v Budimpešti, ker pišejo zoper korist naše države.

— Mlinar in njegova bčl. Ljudska igra v štirih dejanjih (11 slikah). Spisal E. Raupach, za slovenske odre priredil A. Robida. Ljudski oder VII. zv. Igra je pri nas splošno znana in jo dandanes že igrajo na Vse svete skoro povsod. — Ostali zvezki Ljudskega odra, kakor: Lumpacij Vagabund, Skopuh, Zapravljevec, Scapinove zvijače, Revček Andrejček, Krivopriizeznik ali Miklova Zala so dosejale dosegle neverjetne uspehe na vseh odrih. Posebnost te zbirke je ta, da je vsaka igra tako prirejena, da jo zmore sleherni, še tako majhen podeželski oder. Vsak zvezek Ljudskega odra stane 18 Din in se naroča v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

— Primorci, jugoslovani. Izšla je 15. številka »Primorskega Glasca«, ki je tokrat izredno bogata na dopisih iz raznih krajev z onstran meje. Zanimivi so tudi članki in zlasti poročila o nameravanih »dnevih primorske kulture«, ki bi se imele vršiti dne 5. in 6. t. m. List je napredaj po vseh večjih trafikah v Ljubljani, Mariboru in Celju. Nove naročnike sprejema založba »Jug« v Ljubljani, Selenburgova ul. 7-11.

KINO LJUBLJANSKI DVOR

Premijera iz nižin življenja

Podzemski svet

Evelin Brent

I. v. Sternbergo

Ob 4., 7., 8., 9. uri. Telefon 273g

Peregrin:

Kaj pa že Madjari?

(Spomini z mojih potov.)

(Konec.)

Ponosni Madjari! — A ta ponos je globoko aktonjen. Kraljevi grad sameva. Parlament je napol prazen, nekdanje Madjarske, ki je oholo gospodovala Slovacom, Rumunom, Srbom, Ukrajincem in si podvrgla Hrvaško tja do — »madjarskega morja« — do Adrije — ni več!

Na pet delov je razkosana nekdanja Madjarska. Ne veste, kako jih to boli! Na »Trgu svobode« stoji pet kipov, celih skupin, ki izražajo bolečino nad odtiranimi deželami. Sredi trga vedno visi trianonska zastava na poldrogu, v znamenje žalosti. Da jim je žal za svojimi manjšinami, tega jim nihče seveda ne sme zamisliti, toda oni menijo, da morajo žalovati tudi in predvsem za izgubljenimi slovanskimi in romunskimi deželami. Madjarski velikaši so bili vedno vajeni samo vladati podjarmljenim in se na novo Evropo kar ne morejo privaditi. Njihovo žalovanje za rojaki, ki so morali ostati v novih državah, nam more biti v zgled — veliko bolj čutijo bol za njimi kakor Slovenci za primorskimi in koroškimi brati! — Kar se pa tiče žalosti za prejšnjo na krivici zgrajeno madjarsko osvajalno državo, to pa bodo hoče-nečeš morali preboleti, čeprav upajo, da se bo enkrat še kako obrnilo. Drugim na vsak način ne bodo več gospodovali! Sicer pa sami, da na vojsko ne mislijo. Če se ne motim, je sam kardinal-primas rekel, da na vojsko ni misliti.

Pa pustimo politiko! Dne 20. avgusta obhajajo praznik sv. Štefana, svojega kralja, ki ga

imajo v veliki časti. Poštne znamke morajo nositi zdaj njegovo podobo. 20. avgust je cerkven in narodni praznik prvega reda. Velicasta procesija se vrši ta dan, v kateri nosijo nestrojnjen desnic sv. Štefana in pri kateri je zbran cvet vsega naroda pa tudi ogromna množica ljudstva. Z dežele je prišlo ta dan v glavno mesto kakih 200.000 oseb. Procesija gre iz kapele kraljevega gradu po Budi v cerkev sv. Matije — cerkev kraljevega kronanja — kjer je slovesna božja služba, in od tam po cestah napolni nazaj v kapelo (ki je velika kakor cerkev), kjer je nato osemindnevna pobožnost. Kardinal-primas in papežev nuncij korakata v procesiji in cappa magna. Za njima državni upravitelj Horthy in par nadvojvodov, vsa vlada in vsi veliki župani s svojim spremstvom, cela armada krasno uniformiranih mož. To se mora poznati. Madjar se zna obleči, da ga je kaj videti! Dočim je sicer moška obleka silno enolična, dočim poznajo drugod za galo samo dolgočasni frak in cilindri, vidiš pri Madjarih vsakojake uniforme v vseh možgih barvah, krasne kožuhe in surke, ali kako bi jih imenoval vse prešite in prepletene s trakovi, pentljami, portami — ves je v portah, ves je zlat — na glavi pa mogočne kape ali čake, da ga je veselje pogledati. Ves ta sijaj se je razvil in pomikal ta dan po širokih budinskih ulicah mimo stotočev gledavcev iz mesta in dežele.

Ker smo že pri procesiji, pa pogledajmo še po cerkvah — kakšno je versko življenje med Madjari! Da ne boste rekli, da vse, kar je tuje, je hvalim, naj povem, da v tem oziru nisem pričakoval v Budimpešti prav nič dobrega: malo cerkva in te prazne, verski indiferentizem, liberalizem, kalvinsko in judovsko gospodstvo. Res, da judov in kalvinec v Budim-

pešti ne manjka — a glede življenja med katoličani, kako sem bil presenečen! Ko stopim prvo jutro, na delavnik, v cerkev, sem rekel: Oho, tega pa v Budimpešti nisem pričakoval! In ko sem šel ravno opoldne mimo frančiškanske cerkve, ki stoji sredi mesta, ko je vrtar vrata zapiral, sem kar gledal, kako so se ljudje vsipali iz cerkve. V nedeljo pa cerkve vse polne. V Budimpešti — mi je rekel P. Bangha — je moda hoditi v cerkev; in ne samo preprosto ljudstvo hodi, ampak tudi gospoda, srednja, visoka in najvišja. Sploh so mi zagotavljali, da je madjarski narod veren in pobožen. Kmetkega ljudstva ne poznam natančneje, zdi se mi pa, da ima precej podobnosti s hrvaškimi; videl sem ženske in tudi že kakega moškega bose po mestu hoditi. V mestu pa je drugače, kakor sem pričakoval. Povedal sem možem, s katerimi smo govorili: Jaz sem slišal vedno le o Judapešti, o Kalvincih, o madjarskem liberalizmu in o civilnem zakonu. Po tem sem sodil Madjarsko. Saj je vse to tudi res bilo in je deloma še. Vendar se je mnogo na bolje obrnilo. Še prej sem nekje bral, da se po vojni katoliško življenje nikjer ni tako dvignilo, kakor na Ogrskem. Deloma je to povzročil komunizem — saj pravim, boj je potreben; malo krepi se je treba, potem se naredi ogenj — največjo zaslugu za duhovni prerod pa ima pokojni škof Otokar Prochazka, ki ga je pred dvema letoma na prižnici kap zadel. Mož, izredno simpatičen — videl in slišal sem ga dvakrat — ženjen in pobožen, da je vse potegnile nase. Rodom je bil, kakor pove ime, Slovak; oče njegov je bil oficir, rekli so mi, da je rad govoril slovaško. Še ko ni bil škof, so rekli, da je neposvečeni primas Ogrske. Kot škof je bil pravi apostol. Radi bi ga spravili na oltar,

A poleg njega, kakor se mi je zagotavljalo, je v Budimpešti še mnogo pridnih delavcev na polju duhovne obnove.

Zanimivost Madjarske je tudi ta, da ni v parlamentu nobene pomembne proticerkvene stranke. Parlament je sestavljen tako-le: 1. Vladna tranka, ki je krščanska, obstoječa deloma iz katoličanov, deloma protestantov. 2. Tudi krščanska, bolj katoliška stranka, ki vlado podpira. 3. 22 socialistov, 4. kakih 5 ali 6 demokratov, ostankov stare liberalne stranke, 5. nekaj divjakov (nestranskarjev). Kardinal Seredi, častita postava, a čisto domač, mi je rekel, da nima drugih težav od vlade in poslancev, kakor da časih ne znajo ločiti cerkvenega pa državnega prava, da jih je treba poučiti, a se poučiti dajo. Letošnjo pomlad je 32 poslancev delalo skupno duhovne vaje. Jeseni pa gre sto poslancev v Rim častitat papežub k njegovega jubileju in k njegovi novi državi.

Stanoval sem pri redovnicah, katerih duhovni oče je škof Prochazka. Najmoderneje redovnice, kar si jih morete misliti. Doma živijo po reguli sv. Ignacija, po mestu hodijo oblečene kot elegantne dame, s klobukom na glavi in pajčolanom preko njega. Izvršujejo vsa dela socialne pomoči. Pet jih stannje v sami kaznilnici, da vsak dan obiskujejo kaznjence po celicah — sam sem videl — in skrbijo za njih družine. Kdaj boste imeli na Slovenskem take?

Marsikako zanimivo podrobnost bi še lahko povedal — a bojim se, da Vam bo že to preveč. Splošen vtis, ki sem ga dobil na svojih potih po svetu, je ta-le: Da je na svetu veliko slabega, smo že davno vedeli; da je pa vendar še dosti dobrega, tega pa vsaj jaz — še nisem vedel.

Prve posledice

prehlada so hripavost in kašelj. Te neprijetne pojave odstranite brzo s

KRESIVAL

★ Se je čas, da se pevski zbori, pevci in pevke naročite na letošnji letnik glasbene revije Zbori, ki jo že peto leto izdaja pevsko društvo Ljubljanski Zvon in ki nudi zborom dovolj zanimivega materiala za njihove prireditve. Prvi letniki so pošli. Naročnina 50 Din, plačljiva lahko v dveh obrokih.

★ Album slovenskih narodnih pesni, ki jih je priredil za en glas s klavirjem Zorko Prelovec, se dobi v Jugoslovanski knjigarni. Cena zvezku 30 dinarjev.

★

★ Prvi družabni večer Trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani se vrši danes v sredo, dne 9. oktobra 1929 v prostorih restavracije »Zvezda« ob pol 9 zvečer. Na red pride predavanje g. dr. Blaža Svetela, prof. na Trgovski akademiji o aktualnem predmetu: Napoleon in Slovenija. Vstop je brezplačen in so gostje dobrodošli. Družabni večeri Merkurjevi prinesejo ponosno vrsto zanimivih predavanj naših odličnih mož. Postanejo naj zbirališče osobito naših trgovskih in obrtniških krogov. Združena bo izobrazba z razvedrilom.

★ Kdor nima teka, naj jemlje pred obedom in pred večerjo žličko okusnega Energin železnatega kina-vina. Daje izvanreden tek in zvišuje moč prebave. V lekarnah in drogerijah 1 steklenica ½ litra 40 Din.

★ Če si ZELITE res dobro in trpežno kolo z jamstvom, si naročite le »PUCH« kolo pri tvrdki IGN. VOK, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 7 ali: v podružnici Novo mesto. Dobite ga tudi na mesečne obroke.

Nesreča ne počiva

— Nesreča z avtomobilom. V ponedeljek dne 7. oktobra zvečer so pripeljali v bolnico 23letno služkinjo Nežo Bezenšek, zaposleno pri gostilničarju Lovrenčiču v Gaberju. Avtoizvozeček Drofenik jo je povabil v avto in peljal proti Savinjski dolini. Blizu levškega mosta je pri približni hitrosti 50 km, s katero je vozil sofer, ali padla ali skočila iz avtomobila ter dobila težke, najbrže smrtonosnevarne notranje poškodbe. Iz nosa in ušes se ji je vili kri in vso krvavo je je avtoizvozeček pripeljal v celjsko bolnico, kjer pa je ni bilo kar nič volja stopiti v oskrbo. Morali so jo skoro s silo spraviti iz avtomobila.

— Smrtna nesreča male Slovence v Ameriki. V Ely v Minnesoti se je pripetila mali, 11-letni Mariji Koprivnikovi težka nesreča, ki je zahtevala njeno mlado življenje. Bila je sama doma v kuhinji. Videč, da mleko kipi, je hotela odstaviti mleko z ognja. Po nesrečnem naključju se ji je posoda z mlekom prevrnila na sprednji del telesa, kar je mlado telesce skuhalo do čreves. Prepeljali so jo v najbližjo bolnišnico, kjer je malo za tem umrla.

Ljubljana

Kaj bo danes?

Drama: Faust. C. Začetek ob 8.
Opera: Zaprt.
Kino Ljubljanski dvor: Podzemski svet.
Lekarne: Nočno službo imajo: Mr. Bahovec, Kongresni trg; Mr. Ustar, Sv. Petra cesta 78 in Mr. Hočvar, Siska.

Papež Pij VI. v Ljubljani

Prijatelj našega lista nam piše: V današnjem »Slovencu« citam, da se bo na škofiji vizdala spominška plošča »Napoleonu«, ki se je mudil leta 1797. za en dan v Ljubljani in je stanoval tedaj v škofiji. Ker smo, vsaj zdi se tako, nekako v času, ko se obnavljajo spomini na slavne dogodke, ki jih je doživela Ljubljana, naj se spomimo še enega, ki je že precej pozabljen. Malo let pred Napoleonovim obiskom, je imela Ljubljana še en obisk, toda mnogo imenitnejši od Napoleonovega. Gost Ljubljane je bil namreč leta 1782. sam tedanji papež Pij VI. O tem imenitem dogodku nas podrobneje pouči Gradnova »Zgodovina slovenskega naroda« (str. 999). Tam citamo, da je papež Pij VI. leta 1782. odpotoval na Dunaj k cesarju Jožefu II., da bi ga pogovoril, naj ne izvede nameranih prenosov v smislu »jožefinizma«, ker se te prenosne niso strinjale z načelom cerkvene samostojnosti. V Ljubljano je Pij VI. prišel 10. marca 1782 in se je nastanil v hiši nemškega viteškega reda. Nepregledna množica ljudstva je ves teden naravnost oblegala hišo in čakala njegovega blagoslova. Odpotoval je dne 17. marca 1782. Se isti dan je prišel v Celje, naslednji večer pa je prenočil v Mariboru.

V Ljubljani je bil takrat knezoškof grof Karel Herberstein, janzenist, cesarja Jožefa II. najboljši pomočnik pri cerkvenih reformah. Jožef II. mu je bil zato zelo naklonjen.

Sedaj, ko se uravnava in regulira Valvazorjev trg, bi bilo morda prav uместno, da se spomina na tako imeniten dogodek, kakor je bil papežev obisk v Ljubljani, — edini, kar jih je bilo dosedaj v zgodovini, — oživi s primerno ploščo na Križankah. Če bo Napoleon dobil v Ljubljani kar dva spomenika — na Valvazorjevem trgu in pa škofiji, bi bilo prav, da ga dobil tudi tako slaven papež, kakor je bil Pij VI., eden najbolj pogumnih vrhovnih pastirjev katoliške cerkve, kar jih pozna zgodovina.

★

○ Vreme je včeraj bilo v Ljubljani pol oblačno. Temperatura 20 stopinj C.

○ Kostanjarji. Že nekaj dni sem so utaborjeni na oglih ljubljanskih ulic kostanjarji. Ljubljancem, še vedno živeči v sladki iluziji, da so še vedno poletni dnevi, so se naenkrat spomnili: Saj res zima bo kmalu tu. Kostanjarji so že tu. Kostanjarji pa kažejo na ponve narazanega zrelega kostanja in vabijo, mnogo pretiravajoč: »Maroni! Maroni! Maroni to ni-

so, je le sladki sad dolenjskih kostanjev, pa nič zato. Je ta tudi dober. Letos je kostanj prav bogato obrodil, še celo na Golovcu in Rožniku ga je vse polno. Letos bo med kostanjarji prav huda konkurenca — 40 jih je dobilo koncesijo za prodajanje kostanja. Torej vse kaže, da bodo morali prav globoko navzdol s ceno pečenemu kostanju.

○ Pri javni borzi dela v Ljubljani je v času od 1. januarja do 5. oktobra 1929 iskalo delo 5447 moških, 1188 žensk, skupaj 6635 brezposelnih. Prostim mest je bilo 5508 moških, 664 žensk, skupaj 6172. Odpotovalo je 1419 moških, 58 žensk, skupaj 1477. Odpadlo je 666 moških, 384 žensk, skupaj 1050. Dne 5. oktobra 1929 se nahaja v evidenci 483 moških, 247 žensk, skupaj 730 brezposelnih. Delo je na razpolago: moškim: 8 hlapcem, 5 mizarjem, 22 čevljarjem, 8 zidarjem, 9 tesarjem, 4 pleskarjem-soboslikarjem, 1 sodarju, 1 kovaškemu pomočniku, 3 elektromonterjem, 4 krojaškimi pomočniki, 2 krznarjema, 2 brivskima pomočnikoma, 1 klobučarskemu pomočniku, 1 litografu, 3 kravarjem, 1 natakarku, 1 mlajšemu slugi, 15 vajencem. Ženskam: 3 šiviljam za perilo, 1 pletilki, 2 sluškinjama, 1 kmečki dekli, 4 vajenkam.

○ Dva kleparja ob kolesi. Na nasprotnih koncih mesta je doletela dva kleparja ista usoda: kolesi sta jima bili ukradeni. Kleparju Antonu Maroltu je bilo ukraden v ponedeljek ob 8 zvečer iz veže Ljudskega doma 1200 Din vredno kolo ter zavoj oblike, pritrjen na kolo, vreden 650 Din. — Malo pozneje je neki zlikovec izmaknil kleparju Francu Klančarju izpred gostilne Lasan v Novi ulici 2700 Din vredno kolo, znamke Waffelrad. Zdi pa se, da se bo le posrečilo ujeti tatu, ki je Klančarju odpeljal kolo, ker vedo, kdo je, dočim je za Maroltovo kolo in tatu, ki ga je odpeljal, le prav malo upanja.

○ S kolesom po glavi. V eni prejšnjih noči je bil na Cesti na loko napaden čevljarški mojster Ivan Šaus. Ko je šel po polnoči iz gostilne, ga je počakal strugar Nace G. in ga z debelim kolom udaril po desni strani glave. Šausa so težko poškodovanega odnesli domov in je ostal v domači oskrbi. Njegova poškodba je težka in more biti tudi ob okno.

○ Bučno olje, novo, dospelo. Liter 20 Din. Viktor Šober, Ljubljana, Sv. Jakoba trg št. 4.

Maribor

Prvo mariborsko del. konsumno društvo

je imelo v ponedeljek zvečer svoj ustanovni občni zbor, ki je potekel v znameniti velikega odziva od strani našega delavstva in pa navdušenja, s katerim se je sprejela misel ustanovitve prepotrebne delavskega konsumnega društva. V odbor so se izvolili: Riko Kokalj, Martin Kores, Lambert Aljančič, Ignacij Petkovšek, Alojzij Masten, Ivan Würzinger, Anton Mlinarič, Joško Rozman, Janko Mlakar in Pavla Zupančič. V nadzorstvo pa pridejo Tone Urbanija, Izidor Gomilešek, Josip Aleksič, prof. Prijatelj, Jakob Avguštin in Drago Gračner. Pri slučajnostih se je od strani mnogostevnih govornikov zlasti naglašala potreba vzajemnega in združnega dela ter so v tem smislu predvsem govorili Tirs, Grampovčan, Prijatelj, Würzinger, Kokalj in Polše.

★

○ Zahvalno brzojavko je poslal ob novem zakonu o nazivu in razdelitvi države na banovine Nj. Veličanstvu kralju mestni župan dr. Alojzij Juvan; hkrati je gospod župan odposlal pozdravno brzojavko ter čestitke min. predsedniku generalu Živkoviču. Ravnotak je sprejel veliki državniški akt z dne 5. t. m. tukajšnje Združenje rez. častnikov z zahvalo in pozdravno brzojavko Nj. Veličanstvu kralju.

○ Zbor 62.000 pevcev boste videli ob priliki predvajanja monumentalnega filma »Evaristični kongres v Chicagu«, ki je bil po soglasni sodbi mednarodnega kulturnega sveta največja in največja prireditve vseh časov in narodov. Ta film se predvaja v soboto, dne 12. in v ponedeljek 13. oktobra v Grajskem in Unionskem kinu. Vsa pojasnila glede skupnega obiska predstav se dobe pri Prosvetni zvezi v Mariboru; skupen obisk se priporoča posebej mladim v obliki in šolam, pri čemer imajo učitelji, ki pripeljejo otroke, brezplačen vstop. Popoldanske predstave so namenjene predvsem šolski mladini po znanih enotni ceni 4 Din za sedež. Posebno velika udeležba se pričakuje iz mariborske okolice. Takoga filma, kjer nastopa v dostojanstvu in slovesnosti 300 škofov, 60 nadškofov, 12 kardinalov ter prekomiljonska množica vernikov iz vseh delov sveta, še ni bilo. Zato se pobirajte za vstopnice že vnaprej. Predstave se vrše v Grajskem kinu oba dneva ob 15.30, 16. 18.30 in 20.30; v Unionskem kinu pa ob 14, 16.30, 19 in 21.

○ Na delovnem trgu. Delo dobe preko tukajšnje Borze dela: 5 poljski delavci, 19 hlapcev, 15 vinčarjev, 5 gozdni delavci, 1 kletarski delavec, 30 rudarjev, 2 kovača, 1 kovinodar, 1 klepar, 2 elektrkarja, 1 mehanik, 1 kotlar, 7 mizarjev, 2 tapetnika, 4 krojači, 3 čevljarji, 5 prikojevalcev gornjih delov čevljev, 1 mlinar, 1 soboslikarjev, 4 tesarji, 19 zidarjev, 1 litograf, 1 sofer, več vajencem (sedlarske, pekavske, kovaške, mizarjske, krojaške in čevljarjske stroke), 6 kmečkih dekel, 8 sluškinj, 7 kuharic, 3 vzgojiteljice, 2 postrožnici, 1 boljša gospodinja, 6 tovarniških delavk, 2 šivilji za obleko, 1 trgovska vajenka, 1 pisarniška moč, 1 tekačica ter 2 šiviljski vajenki.

○ Orlovski naraščaj ima sedaj v telovadnici dekl. mešč. šole v Cankarjevi ulici zopet redne telovadne ure in sicer ob sredah ob 14. do 16. ure ter ob sobotah ob 16—18. Starše opozarjamo na to, da jih vabimo, da prijavijo svoje otroke ob navedenih urah v omenjeni telovadnici.

○ Koroški spominski večer se vrši jutri zvečer na dan 9. obletnice koroškega plebiscita pri Kosiču v Vetrinjski ulici. Večer, ki ga prireja tukajšnja podružnica Jugoslovanske Matice in klub koroških Slovencev, prične ob 20. uri ter obsega zelo pester spored, na katerem so govori ter pevske in glasbene točke.

○ Fantovski sestanek mariborskega orlovskega odseka se vrši drevi ob 20 na Koroški cesti 1. O aktualnem in važnem vprašanju govori prof. Rezman. Starešine vabljeni: člani — vsi!

○ Simultanka vele mojstra Rubinstejna. Simultanka vele mojstra Rubinstejna se je vrši

la v ponedeljek zvečer v »Astoriji« in je trajala od 20 do 1. 18 partij je vele mojster dobil. 1 partija se je zaključila remis, 3 pa je zgubil, in sicer proti G. Furlaniju, Pliberšku in Mešičku.

○ V Mariboru se je mudil včeraj v službenih zadevah carinski inšpektor Ruppel, šef carinskega odseka pri finančni direkciji v Ljubljani. Njegov prihod v Maribor je v zvezi z gradnjo novega carinskega poslopja, ki je zaradi občutnega pomanjkanja prostorov na tukajšnji carinarnici — dnevno se beleži nad 2000 zaostankov! — iz dneva v dan vse bolj pereče vprašanje.

○ Napredovanje Mariborčanov v vojaški službi. V tukajšnji garniziji so napredovali v čin poročnika — pri pehoti Lazar Stizanin, Alojzij Pelicon, Josip Rljavec, Ljubomir Mihalovič ter Josip Sošić; pri topničarju Vilim Opollec; pri inženiriji Sima Kirjas, Josip Solar in Bogomil Zunkovič. Čestitamo!

○ Akad. kongregacija ima drevi ob 20. uri svoj redni sestanek. Za sodale je udeležba obvezna; novi člani vabljeni.

○ Obrtno gibanje. Obrtno pravico so dobili v mesecu septembru: M. Riedl, prevažanje oseb z avtomobilom; F. Jarh, trg. agencija in komisija; I. Kamenski, pek; A. Plemenitaš, šivilja; M. Pečnik, branjarija; F. Pišlerič, trg. z delikatesami; J. Kefer, kadne in solne kopeli ter masaže; I. Rebernik, trg. z delikatesami; O. Levak, trg. z železnino; F. Bodner, trg. z glasovirji; J. Mulavec, urar; D. Knifič, dimnikar; A. Peklar, stavbno podjetje; A. Lobnik, trg. z mešanim blagom; A. Peklar, krovec; R. Grossmann, trg. z delikatesami; A. Stuheč, pek; J. Gonza, izdelovanje glasil; A. Feiertag, pek; J. Potočnik, branjarija; M. Štern, trg. z delikatesami; R. Florian, izdelovanje in trgovina kosmetičnih ter teh. kem. preparatov; J. Govedič, trg. z lesom in premogom; K. Terpin, trg. z lesom; M. Markovič, branjarija; A. Linzner, trg. z mešanim blagom in J. Kos, kotlar. — Izgubili so obrtno pravico: J. Musek, prodaja drž. papirjev; A. Kosar, sedlar; L. Glumac, kotlar; A. Skorec, mesar; M. Kranjc, branjarija ter J. Šef, pek v Kettejevi 17.

○ Lov za žeparjem. Na sejmišču. Viničar Josip Klojčnik s Kozjaka se ravno pogaja s posestnikom za kravo. Tri jurije je imel pri sebi in še nekaj čez. Pa se priplazi v bližino inč in stegne svojo grešno desnico po Klojčnikovi listnici. V tem trenutku pa se je približala listnici tudi Klojčnikova desnica in dotipala grdnovo pest. Preko sejmišča je na mah razlegnil krik, žeparski nič se je pognal v beg, pa se je zakadila za njim množica sejmarjev ter ga ujela. In se je izkazalo, da gre za 45letnega Mirka Jeana, sedemkrat predkaznovanega radi raznih prestopkov in sploh...

Celje

Zalosten prizor

Iz Gaberja nam poročajo: Zalosten prizor se je nudi v ponedeljek zvečer pasantom v Gaberju. Na cesti je ležal slaboten človek, ki ga je vrgla božast. Službojuči stražnik mu ni mogel nuditi pomoči. V bolnici takega reveža namreč ne prevzamejo. Drugega mu ni preostalo, kot da je stal poleg njega, dokler se revež sam ne opomore ali pa mu pomaga kaka usmiljena duša. To ni edini slučaj v Celju in bi bilo pač več kot dolžnost merodajnih faktorjev, da za tak slučaj energičneje poskrbijo za odpono.

★

○ Gledališka družina Katol. prosvetnega društva v Celju ima drevi ob 8 važen sestanek v Prosv. tajništvo na Cankarjevi cesti 4. Sestanka naj se zanesljivo udeležijo vsi, ki so se udeleževali gledališkega tečaja ali ki bi sicer radi sodelovali pri delu družine.

○ Popravek. Včeraj smo objavili, da bo celjska Krekova družina uprizorila v nedeljo, dne 13. t. m. popoldne ob pol 4 v Narodnem domu narodno igro čeških pisateljev bratov A. in V. Mrštikov »Zenitev«. Citatelji so skoro gotovo že sami opazili, da gre za pomoto, ker sta brata Mrštiki napisala narodno igro »Mariša« in ne »Zenitev«. Krekova družina bo tedaj uprizorila »Marišo« in obisk iste tople priporočamo.

○ Preselitev invalidov-hiralcev v Moslavino. Kakor smo že poročali, se ima po naredbi ministrstva za narodno zdravje opustiti Invalidski dom recte invalidska hiralnica v Celju, vsi v tej hiralnici nahajajoči se invalidi pa premestiti v grajščino Moslavino, kjer bodo koncentrirani vsi invalidi-hiralci. V celjski invalidski hiralnici se je doslej nahajalo 57 hiralcev, med njimi skoro polovico silno težkih slučajev, ki so našli v človekoljubno upravniku g. Alojziju Mramorju ter njih strežnicah usmiljenih sestrah ljubeznivo postrežbo, ki jim je lajšala silno gorje, prizadejano jim kot nedolžnim žrtvam svetovne vojne. Priprani smo, da bo država tudi v Moslavini poskrbela za vseskozi človekoljubno oskrbo ubožcev in da naši hiralci ne bodo prav nič čutili oddaljenosti od svoje ožje domovine. Moslavina leži 63 km od Zagreba ob progi Zagreb—Novska. Železniška postaja je Moslavina-Popovača. Novo bivaljske hiralce je lepa grajščina z veliko ekonomijo, ki je bila svoj čas last grofa Kulmenja, kasneje prešla v last Društva sv. Vida, ki je tam uredilo zavod za slepe, končno pa postala državna last. Iz Celja se je prošli teden v Moslavino odselilo 39 hiralcev, zvečine lažjih slučajev, ostali pa se bodo preselili tekom tega tedna. Kaj bo s protežno delavnic, ki se nahaja tudi v celjski Invalidnici, še ni določeno. Pravtako se še ne ve, kam pride osebe dosedanje uprave Invalidnice.

Pišejo nam

Z Viča. Član občinskega odbora g. Peter Velkavrh je odločil svoj mandat. — Občinski svet je v zadnji seji sklenil, da se odstopi vsikim deložirancem ob cesti na Brdo 200 m² sveta za dobo 10 let brezplačno. Največjim bo darovala občina nekaj lesa. — Zupanstvo opozarja vse, ki so letos odslužili kaderski rok, da se zglaste z vojaško odpustnico pri srezkem poglavarstvu soba št. 5.

Iz Most pri Ljubljani. Ceste in pota v naši občini res niso v najboljšem stanju, kakor še marsikje drugod ne. Res pa je, da stane vzdrževanje cest občini vsako leto težke tisočake, ki so gotovo porabljeni v odločeni namen, a je tudi resnica, da se vsega, kar bi bilo potrebno, s temi tisočaki narediti ne more. Čestno omrežje se hitro veča in tistega gramozja, ki je za odločeni denar na razpolaganje, je veliko premalo, da bi se ceste zadostno posipale. Tudi nismo imeli do letos občinskega cestarja, ki bi bil ceste v redu imel in tako se je za ceste skrbelo samo slučajno. Vsa skrb za ceste se je nalagala županu in če se je komu zdelo preveč blata na cesti, če kanali, kolikor jih je, niso požirali, ali karkoli ni bilo prav, so pa udarjali po županu: »Župan je kriv! Niše pa ni pomislil, da ena oseba, ako še tako zgodaj vstaja, vsega ne zmore. In zaradi tega je bilo zgrešeno,

ako so grajale le njega. Vsi smo bili krivi! V zadnji seji, ko so se obravnavale cestne zadeve, se je sprožila misel, naj se izbere iz odbora trojica gospodov, katerim se bo poverila skrb za ceste. Župan je bil kajpada vesel razbremenitve in na njegovo iniciativo se je poveril načelnik cestnega odseka g. Kocmur ter gg. Tonja in Miševlj, ki sta tudi člana odbora. Ti so torej pooblaščenici od župana in občinskega odbora, da skrb za redno vzdrževanje cest, da nadzirajo osoblje, ki je zaposleno na cestah in sploh vse, kar je v zvezi s cestami, predvsem pa, da sestavijo program, kako se bodo izvršila potrebna dela in koliko denarja se bo za nje porabilo. Želja občinskega odbora je, da se spravijo ceste v red in da bo konec nerganja in zabavljanja.

Iz Krškega ob Savi. Zvonovi niso zgolj versko-bogoslužna zadeva, temveč tudi glasnik in pomočnik splošne omike posameznega kraja po tehtni besedi našega Finžgarja, ki piše v letošnji »Mladici« med drugim sledeče: »Od dobrega zvonjenja in ubranega cerkvenega petja dobijo otroci posluh in smisel za glasbo ter pesem. Prav zato smo Slovenci glasbeno in vobče umetniško nadarjen narod. (Mimogrede omenimo, da je vprav Krško imelo perd vojno prekrasne zvonove, — dar Hotschewarjev — in da Krško slovi tudi danes kot muzikalično naobrazeno mestec.) Zato bi bila, tako piše Finžgar dalje, nekaka vzgojna dolžnost naših mest in vasi, da oskrbijo vsaki cerkvisi zvonove in sicer bronaste ter da skrbijo za ritmično zvonjenje. Čim lepše bodo peli naši zvonovi, tem več umetniškega naraščaja bomo imeli.« Pomanjkanje primernih zvonov je torej zlasti za kraje, kamor se večkrat steka mnogo ljudi — in to so predvsem kraji, kjer so različni uradi, trgovine, podjetja in podobne zadeve — nekako znamenje zaostlosti v splošni izobrazbi. Prav to je bilo morda tudi povod, da je letošnje leto Mestna posojilnica v Brežicah darovala za ondotni veliki zvon iz svojih sredstev 4000 Din in po njenem zgledu istotako Mestna občinska hranilnica v Krškem pretekli mesec za tukajšnje zvonove 5000 Din. P. n. načelstvu posojilnice v imenu vseh tistih, ki želijo čakajo novih zvonov najlepša zažalava! Velikodušni dar nam daje novega poguma, da pridemo tudi Krčani do primernega zvonila.

Od Soče in Jadrana

Uradna izprememba priimkov

Tržaška prefektura je vročila nekaterim družinskim glavarjem prve dekrete, s katerimi jim je uradno, torej ne na prošno prizadetega, in proti njegovi volji, izpremenila družinsko ime. Prvi seznam uradno izpremenjenih imen obsega 10 priimkov, ki odgovarjajo 88 osebam. To so priimki: Čencič (izpremenjeno v Cenci), Klemen ali Klemenc (Clementi), Kurelič (Corelli), Damjanič (Damiani), Franceskin (Franceschini), Franciskovič (Franceschini), Grandič (Grandi), Jakomin (Giacomini), Martelanc (Martellani) in Palčič (Paoli). Družinski glavar prejme dekret priporočeno po pošti in tistega hipa dalje je izpremenjeno rodbinsko ime vsej družini in tudi njenim polnoletnim članom. Uradno se popravi vse matice, na občini, sodnji, v zemlji knjižnem uradu in tudi od župnikov zahtevajo oblastva, da popravijo župniške matice. Prizadeti mora rabi tudi sam pri podpisu v zasebnih in javnih aktih novi priimek, sicer zapade denarni kazni, ki gre od 500 do 5000 lir. Tržaški listi napovedujejo, da bo ista usoda zadela še 2000 drugih priimkov v Trstu in v tržaški pokrajini, ki sega do Postojne. V Istri se je v nekaterih vaseh že izvršila uradna izprememba priimkov. Če smemo verjeti tržaškimi listom, si je na lastno pobudo v Trstu menjalo ime 12.000 ljudi.

★

Primorci v Argentini. Izseljevanja Primorcev v Argentino ni mogoče več zavreči. Niti najnovejša poročila izseljencev o hudi gospodarski krizi v Argentini ne izdajo. Italijanska oblastva gredo izseljencem nenavadno na roko. V dobrem tednu že imajo potni list, seveda samo za Argentino. V Argentini je tudi nekaj primorskih inteligentov, ki so se pričeli v zadnjem času zelo gibati. Podjetni Goričani izdajajo »Slovenski tednik«, ki ga izseljenci radi prebirajo. Nedavno so v uredništvu odprli brezplačen tečaj za španščino. Pred tremi meseci je agilna skupina istih Goričanov ustanovila prosvetno društvo »Prosveta«, ki prav dobro uspeva. Društvo je priredilo že veselico; nastopil je tudi slovenski pevski zbor. Okoli društva se zbira mladina, ki ni zašla še h komunistom. Središče vsega kulturnega delovanja je Buenos Aires. Oblastva gredo slovenskim prosvetnim delavcem rada na roko.

Nezacepljena rana. Goriški prefekt je izdal strogi okrožnico na vse občinske načelnike, v kateri jih opozarja na zakonsko določbo, da imajo vladni občinski načelniki pravico do plače le v izjemnih primerih in kakor dopušča občinske finance. Izjema pa je postala na Primorskem pravilo, ugotavlja okrožnica; kajti vsi podestati premajajo redno plačo, ki je najmanj petkrat višja kakor dnevnice, ki so jih prejemale redno izvoljeni župani. G. prefekt poziva občinske načelnike, da napravijo v prihodnjem proračunu red, to je, da črtajo iz njega svoje plače. Okrožnica je gotovo hvalevredna. Vprašanje je le, če jo bodo načelniki tudi izvedli. Malo je pač verjetno, da bi se podestati sami odrekli tako imenitnim sinekuram.

Premeščanje ravnatelja. Prosvetni minister je premedil g. Ferdinanda Kendo, didaktičnega ravatelja v Komnu, v Acerenzo v Bazilikati. Že prej je bil premeščen v Italijo didaktični ravatelj v Prvačini g. Franc Zorn. Vse kaže, da niso niti učitelji filofastične zadržanja varni pred premeščitvijo. Danes je na Primorskem še okoli 80 slovenskih učiteljev. »Piccolo« je svoj čas pravilno napovedal, da bodo sploh vsi Slovenci premeščeni.

Pevska zveza

Seja P. Z. se v svrhu predpriprav za občni zbor vrši v ponedeljek, 14. okt. ob 16 v Prosvetni zvezi

Pevska priloga »Pevca« št. 7—8 prinaša dva mešana zbora: Dolinarjevo, Na Pregljevo besedilo zloženo himno: »V Bogu živim« — aranžirana tudi za pihalni orkester in Premrlovo: »Pesem proslave«. Ker se je pošiljatev z Dunaja nekoliko zakasnila, bomo poslali št. 7—8 obenem iz št. 9—10, ki bo gotova v oktobru. Naročnike opozarjamo, da čimprej poravnajo naročnino za glasbeno prilogo 15 Din.

Slov. gl. društvo »Ljubljana« je pričelo z rednimi vajami v ponedeljek, 7. okt. v društvenih prostorih v Ljudskem domu. V svoj krog vabi društvo vse one, ki hočejo z resnim stremjenjem pripomoči k vedno večjemu razmahu naše pevske izobrazbe. Društvo ne daje nobenih obljub, pač pa bo skušalo — kot v preteklem letu — z vzajemnim sodelovanjem Odbora in članstva storiti v polni meri svoje dolžnost. Delo v pretekli letu — koncertni nastopi v Olomucu in Pragi — more nuditi tradicijam društva največje zadoščenje. — Novi člani se sprejemajo samo v četrtek, 10. okt. in v ponedeljek, 14. okt.

Balkanske igre v Atenah

(Izvirna poročila »Slovenec«.)

Balkanske igre so za nami in končale niso s takim uspehom, kot smo pričakovali. Glavni vzrok neuspehu leži predvsem v slabi organizaciji naše ekspedicije: atleti so bili šele v zadnjem hipu obveščeni o odhodu in se zato niso mogli dovolj pripraviti, mnogim pa je bil odhod celo nemogoč in tako smo odpotovali brez par naših najboljših atletov, s katerimi bi sigurno dosegli častno drugo mesto. Temu seveda ni kriva Zveza v Zagrebu, ki je storila vse, kar je bilo v njeni moči, da je šele v zadnjem hipu dobila potrebno denarno pomoč. Potovanje samo je bilo zelo težko in naporno, saj traja vožnja do Aten polnih 52 ur z brzovlakom. Drugi vzrok, da naši atleti niso dosegli takih uspehov, kot jih dosežajo doma, pa je v neprimerno slabi hrani; Grki kuhajo vse na maslu in loju in tega seveda naši atleti s častno izjemo Korčeta niso mogli prenesti. K vsemu temu je prišlo še ne navadno slabo in hladno vreme in pa smola, da smo šele iz Zagreba odšli z dvema bolnima atletoma, dva druga sta nam pa obolela še v Atenah samih. Tako oslavljeni nismo mogli več računati na časten uspeh in je končno res čudo, da so naši fantje dosegli toliko. Tekmovanje samo ovirata tudi stadion, ki je zgrajen v antičnem stilu; teklašče je dolgo 400 m, a ima obe stranici dolgi po 192 m; zavoji so zato neprimerno ostri. Velik plus so imeli Grki tudi v publiku, ki je z velikim interesom spremljala tekmovanje. Vsak grški uspeh je bil pozdravljen z velikim karizmatičnim navdušenjem, ki je včasih prehajalo že kar v ekstazo; ljudje so metali v prah pokrivala, se objemali itd. Tekme je v treh dneh posetilo okoli 140.000 ljudi, kar je grški lahkoatletski zvezi prineslo čez 1 milijon drahem!

Ako si ogledamo tekmovanje v posameznih točkah, vidimo, da smo marsikaj izgubili vsled nerutiniranosti; mnogo naših ljudi še nikoli ni videlo toliko ljudi skupaj in zato ni čudo, da je marsikdo izgubil glavo, ko se je naenkrat znašel sredi tako mnogobrojne in poleg tega še tako temperamentne publike.

Takoj prvi dan je poleg Buratovičevih uspehov v skoku v višino, kjer je s 175 cm dosegel I. mesto in v teku na 110 m čez zapreke, kjer je dosegel II. mesto, prinesel tudi par razočaranj; nismo se plasirali niti na 100 m, kjer bi z malo več rutine dosegli vsaj II. mesto, niti na 10.000 m, kjer sta oba naša zastopnika popolnoma odpovedala; vsled obolenosti Rittiga, ki je iz Zagreba od-

šel bolan, nismo mogli postaviti kompletne 4 krat 400 m stafete, in tudi nismo imeli tekmovalca na 800 m. Sploh smo ta dan izgubili skoro vse. Pozicija za nas se je popravila naslednji dan, ko je dr. Narančič odnesel zmago v metu diska. Vendar pa so bili naši glavni tekmeči, Romuni, po točkah še precej naprej, dočim so si Grki zmago po točkah zagurali takoj prvi dan. V soboto smo si nato izgledali za II. mesto popravili tako, da smo bili že vsi pripravljeni, da bomo Romune res prehiteli. V finale na 200 m sta prišla oba naša zastopnika, dobili smo drugo mesto v skoku v daljino in drugo v metu kroglice. Popolnoma pa je odpovedal Predanić na 1500 m, ki po svoji sedanjosti formi ne spada v državno reprezentanco; on sam je izgubil v takozvani »balkanski« stafeti 1000×800×400×200 toliko, da smo ostali daleč za Romuni in Grki. Drugo stafeto, 4×200 m, pa je izgubil Belgrajčan Novaković, ki je že na prvi progi zaostal toliko, da smo le s težavo rešili III. mesto, a smo pri vsem tem zaostali za Romuni le za petinko sekunde. V splošni klasifikaciji pa smo ta dan že bili 1 točko pred Romuni. V nedeljo, zadnji dan tekmovanja, je bilo zanimanje publike in tudi nas samejših osredotočenost na maratonski tek, saj je med našimi tekmovalci startal tudi Šporn, ki je to dolgo in naporno progo tekkel prvič v svojem življenju in kljub temu dosegel častno mesto pred Stefanovičem in Zemljakom, ki so vsi trije dospeli na cilj, dočim so trije Grki in vsi trije Romuni med progo izstopili. Zato smo imeli pa smola, da se nismo plasirali na 400 m, v skoku ob palici, troskoku in na 5000 m; v metu kopja smo dobili II. mesto in isto tudi v 4×100 m stafeti; tudi to stafeto je izgubil Novaković, ki je tekkel zadnji in je od svojih prednikov dobil naskoka par metrov! Poleg tega smo dosegli tudi III. mesto v teku čez zapreke na 400 m, a se tu točke niso šttele v končni placement, ker Romuni na to disciplino niso postavili tekmovalcev in so nato z nesportno gesto dosegli, da je objevala njih zahtevo.

Končni rezultat glasi: Grki 100 točk, Romuni 41, Jugoslovani 35 in Bolgari 16. Balkanske igre se bodo vršile sedaj še 3 leta po vrsti v Atenah in letošnji neuspeh na nam bo le dobra šola za doseganje boljših uspehov v prihodnjih letih. Če pa se ne bo potovanje organiziralo nekoliko skrbneje, poleg tega pa tudi atletje same izbrati na drug način, kakor se je to zgodilo letos. — k.

Službeno iz LHP-a. Seja upravnega odbora se vrši danes zvečer ob 20. uri v damskem salonu kavarne Emona. — Tajnica.

SK Ilirija (smučarska sekcija). Sestanek članov sekcije se vrši v četrtek, 10. okt., ob 18. uri v damskem salonu kavarne Emona. Radi važnosti dnevnega reda je udeležba vseh članov sekcije neobhodno potrebna.

NEMCI NA JAPONSKEM.

Tri tedne so se vozili in štiri ure so tekme trajale. Na Japonskem mora biti zanimanje za sport pač izredno veliko, če koga tako daleč povabijo. Ko so prišli po viharini vožnji Nemci v prvo japonsko pristanišče, jih je čakal sijajen sprejem. Prav veličastno jih je sprejelo seveda glavno mesto Tokio. Prišel je tudi princ Kaja, pokrovitelj tekme med Nemčijo in Japonsko. Peljal jih je po mestu naokoli in slednjič na cesarski dvor, kjer jih je predstavil cesarju in njegovi obitelji.

Svoj čas so gojili Japonci zlasti roko-borbo, in ta je postala pravi narodni kult. Šele v najnovejšem času se je umaknila rokoborba drugim sportnim panogam, najprej džudo, nato tenisu itd. Največjo pobudo je dal sportnemu gibanju na Japonskem sedanji cesar. V svojih vrstah si je napravil krasna igrišča tenisa itd. Za njim pride takoj princ Čičibu, sportni princ imenovan, kar nam pač dosti pove. Na njegovo pobudo so se v zadnjem desetletju izredno razvile one sportne panoge, ki jih imenujemo ljudski sport, in so postale sedaj zadeva vsega naroda. Čičibu je znan tudi pri nas v Evropi kot eden najboljših alpinistov.

Primerno svojemu značaju so posvetili Japonci tudi sportu največjo temeljitost in vestnost.

Vatikan in Cerkev

Mussolini je imel 14. 9. 1929 v parlamentu govor, v katerem je omenil, da ima italijanska vlada vedno 9000 špijonov na razpolago, ki nadzirajo kler in katoliške organizacije in poročajo o tem, ako kdo prekorači svoj delokrog. K tem izjavam je papež ob sprejemu mladinskih združenj omenil sledeče: Zelo jasno je bilo povedano, da mladino neprestano tisoče špijonov zasleduje. Toda papež ima popolno zaupanje na mladino. Špijoni bodo gotovo videli samo lepe stvari in papež le želi, da bi bili še bolj številni, kakor so, že in da še vestneje povsod nadzirajo katoliško mladino. Mladini v tolažbo naj bo povedano, da niso samo oni nadzirani, ampak tudi duhovniki in škofje, da celo kardinali. — H koncu je papež pristavil, da je dvojno mučenštvo; eno je krvavo, drugo pa je vestno vršenje vsakdanjih dolžnosti. Božja previdnost hoče, da slednje ne bo prihranjeno kat. mladini. Toda zato ne smejo postati malodušni. Kajti, prišel bo dan, ko bodo ti mladi junaki potrebni.

»Giornale d'Italia« je v jako razdraženem tonu komentirala papežev govor in ga označila kot vmešavanje v narodno italijansko življenje. Prav je, pravi, da so špijoni ker »katoliška akcija je politična (!) organizacija«.

Društvo za zaigiranje mrlicev »Flamme« šteje v Avstriji na Niže Avstrijskem 122 skupin, na Dunaju 22, v Gornji Avstriji 15, na Stajerskem 40, na Salzburškem 4 itd. V zadnjem letu je društvu pristopilo 1200 novih članov. V glavnem ga vodijo socialisti.

Katoliških šol na Madjarskem je po almanahu iz 1. 1929 — 2899, z 290.000 učenci. Šole stoje pod škofskim nadzorstvom. Dalje je 42 kat. gimnazij, ki jih vodijo redovniki in 42 učiteljskih, ki so pravzaprav izključno v katoliških rokah. Omenjeno število predstavlja polovico celokupnega madjarskega šolstva.

Za misijone so zbrali Italijani 1. 1928 šest milijonov lir.

Petnajstletnico Marnske bitke so Francozi praznovali z velikimi cerkvenimi svečanostmi. Cerkveni govori so slavili usmiljenje božje, ki ni dopustilo, da bi se bojišče raztegnilo preko cele Francije. Drugi govorniki so zmago na Marni pripisovali Marijini priprošnji. (»La Croix«.)

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Sreda, 9. oktobra: 12.30 Reprodukcijska glasba — 13.00 Casovna napoved, borza, reprodukcija glasba — 13.30 iz današnjih dnevnikov — 17.00 Koncert radio-orkestra — 18.30 Pravilice pripoveduje pisatelj Milčinski — 19.00 Francoska doba med Slovenci: Pred 120 leti, prof. Silvo Kranjec — 19.30 Francoščina, dr. Leben — 20.00 Prens iz Prage — 22.00 Casovna napoved in poročila.

Drugi programi:

Sreda, 9. oktobra.
Belgrad, 20.30 Radio-kvartet. — 21.30 »Bukovo listje«, komedija. — 22.00 Cas, nato časopisne vesti. — 22.15 Plesni komadi. — Zagreb: 17.00 Vika Podgorska ber pravilice. — 17.30 Popoldanski koncert. — 20.00 Simfonični koncert (Prens iz Prage). — Varšava: 17.45 Koncert. — 19.25 Plošče. — 23.00 Godba za ples. — Budapest: 12.05 Rigova ciganska godba. — 20.00 Koncert tria. — 21.15 Koncert vokal kvarteta. — Dunaj: 16.00 Popoldanski koncert. — 20.00 Večer komorne glasbe. — Milan: 16.30 Mladinski radio. — 17.00 Kvintet. — 20.30 Koncert lahke glasbe. — Praga: 20.00 Simfonični koncert češke filharmonije (Novak, Vomačka, Haba, Krejčí). — Lanzenberg: 17.35 Večerni koncert. — 20.00 Koncert (radio-orkester in tenor). — Rim: 17.30 Popoldanski koncert. — 21.00 Instrumentalni in vokalni koncert. — Berlin: 18.05 Petje. — 19.00 Vesele pesmi in dueti. — 19.30 Klavir. — 20.30 »Krug akcije 117« od auditorja. — Katowice: 17.45 Koncert iz Varšave. — 23.00 Literarna ura. — Toulouse: 18.00 Plesna glasba. — 19.00 Violoncello solo. — 20.45 Simfonični orkester. — Stuttgart: 18.15 Schmidhörr bere iz svojih del. — 20.00 Auditorjeve »Krug akcije 117«. — 21.30 Spevoigre in operele. — Bratislava: 16.30 Koncert. — 19.05 Orkestralni koncert. — 20.00 Prens iz Prage. — Torino: 17.00 Koncert radio-kvinteta. — 19.00 Radio-koncert. — 20.30 Radio-kvartet. — 21.15 Glasba velikega orkestra. — M. Ostrava. — 15.00 Koncert. — 17.30 Plošče. — 19.00 Prens iz Prage.

Orel

Sentpeter. Orel ima drevi ob 8 redni fantovski večer. Predava br. Fr. Zabel o vtiših svojega bivanja na Francoskem. Predavanje bo zelo zanimivo in poučno, za kar jamči br. predavatelj še prav posebno s svojim poljudnim in priprostim pripovedovanjem. — Zato vsi v obilnem številu in točno. — Bog živi! — Br. Jože.

Slovenski lesni trg

Minuli teden je bilo stanje na lesnem trgu povsem nesigurno — v nekem pričakovanju za spremembo od strani kupec navzdol in od strani prodajalcev navzgor. Vendar je ostalo v glavnem pri starem.

Glede drv je opažati še vedno isto tendenco, dasiravno je bila minulo soboto inscenirana v neki tukajšnji kavarni precejšnja baisse (besa). Tudi izven italijanski interesi drv so se pojavili v večji meri. — Škoda, da nimamo stalnih izvoznikov narezanih (20, 25, 33, 50 cm) drv, kateri bi imeli dovolj posla. — Glede produkcije oziroma kvalitete drv bi bilo dobro slovenske producente, v njihovo lastno korist seveda — opozoriti, da velja tudi pri prvih isto načelo, kot pri rezani robli, namreč, če je lepše narejeno (manipulirano), je tudi dražje oziroma se lažje proda, posebno v kritičnih časih prodaje. Kakor povsod drugod, tako se bomo morali tudi tu prilagoditi splošnim enotnim trgovskim zahtevam. — Mimogrede bodi omenjeno, da pri treh vrstah razločujemo: 1. same cepanice, 2. cepanice z gotovim odstotkom okroglice, 3. okroglice (prižagane na obeh koncih), 4. sečnice (odsekane na obeh koncih), 5. klade.

Brazojni drogi (smreka, jelka, bor) v dolžinah 6,7, 7,50, 8, 8,50, 9, 10, 11, 12 m, se iščejo v vsaki množini in sicer za Italijo ter Francijo. Razume se, da je treba radi visoke železniške tarife gledati na kolikor mogoče manjšo težino 1 m³, radi česar je treba, da se tako blago pripravlja že

Največje hmelišče v Dravski dolini

Največje in vzorno urejeno hmelišče na Slov. Stajerju je gotovo ono gospe Suppanz, lastnice graščine Marenberg. Hmelišče je tako obsežno, da je letos 300 obiravk iz Hrvaške cele tri tedne vsak dan od zore do mraka obiralo hmeli. Letina znaša na tem ogromnem hmelišču skozi 28 let letno 100 do 150 stotov prvostopenega blaga. Žal, da so letos pridelovalni stroški mnogo večji nego je cena hmelnja. Lastnica ima ogromno sušilnico v nekdanjem ženskem samostanu ob okrajni cesti na Radl v ozadju marenberške graščine in »Kalvarije«. Hmelišča, sušilnice in šrambe za hmeli so moderno urejene kakor malokje. Samo prostor za eno od velikanskih šramb je dolg okoli 60, a širok okoli 10 metrov. Stavba, v kateri je šramba za posušeni hmeli in sušilnice, ima dvojne nadstropij. Največje hmelišče je dolgo približno 1 kilometer.

Zanimiva je bila slika, ko je okoli 300 Hrvatov v belih rutah mignjalo na polju ter obiralo hmelijski sadež od zore do mraka in mnogokrat še celo v mesečini. Obirateljice so iz obotelskih krajev in so prepevale pri delu hrvaške in slovenske pesni. Gospa Suppanz je prva pred 28 leti zasadila hmeli v Dravski dolini in je tudi naročila strokovnjake-delavce iz Češke, ki so pred desetletji uredili njeno in pozneje še druga hmelišča v rodovitni marenberški okolici.

Pred vojno so podjetje gospe Suppanz marenberški velenecim napadali v Jahnovi »Marenberger Zeitung«, češ, da hoče s hrvaškimi in slovenskimi delavci in delavkami posloveniti »urdeutsche Marenberg«. Izrezki teh časopisnih napadov, ki so shranjeni v arhivu, pričajo o nekdanjih razmerah v tej krajini. Vsekako pa so moderno urejena velikanška hmelišča, sušilnica in druge hmelijske naprave z ogromni mi svežimi zalogi hmelnja nekaj posebnega. Človek, ki prvič vidi velikanške kupe suhega hmelnja in duha vonj, ki prihaja iz teh kupov, sploh ne more lahko verjeti, kaj zmora podjetnost in pridnost vzorne gospodarije. Ako pa bodo cene hmelnja ostale tako nizke, niti najpremožnejši hmelnjarji ne bodo mogli več obvladati ogromnih stroškov obdelovanja, upravljanja in konserviranja hmelnja. Letos in spomladi bo približno polovico hmelnjarjev posekalo drage nasade, saj n. pr. samo obiranje hmelnja stane gospe Suppanz ogromne tisočake, a zraven še pride vsakodnevna tečna hrana za 300 obiravk in delavcev. Tudi gospe Suppanz bo opustila polovico moderno urejenih hmelijskih nasadov.

Posledice opustitve hmelišč bodo hude. Na stotine delavcev bo izgubilo zaslužek in davčna moč hmelnjarjev bo padla še bolj. Da bi pa opustitev hmelišč močno vplivalo na cene hmelnju, na to ni misliti.

Merodajni činitelji bi morali po zgledu angleške vlade iti hmelnjarjem na roko. V Angliji je vlada kupovala par let zaporedoma — ko so bile slabe cene — pri kmetih ves hmeli, je plačala zanj 10 odstotkov več kot so obljubljali veletrgovci in je isti hmeli dala sežgati. Pri sedanjem pomanjkanju finančnih sredstev je sicer kaj takega za naše kraje nemogoče. A gotovo je neizmerna gospodarska škoda, ako se sedaj mora radi trenutno slabe konjunktore posekati toliko dragocenih hmelijskih nasadov.

Kdor pa hoče videti res moderne velikanške hmelijske naprave, naj se potruji v graščino prijazne, gostoljubne in podjetne gospe Suppanz v marenberški graščini.

SADNA RAZSTAVA V MALI NEDELJI.

Nameravan je bil le sadni ogled tukajšnje podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva, ki pa se je pretvoril v lepo sadno razstavo. Na častnem mestu je bil izločen sortiment jabolčnih vrst v slikah in sadju. Glavni del razstave je tvorilo sadje, razstavljeno od 91 sadjarjev s približno 400 vzorci. Razstavljeno je bilo tudi vkuhanje in konservirano sadje ter dva aparata za vkuhanje istega. Bilo je videti nadalje tudi razno orodje, ki pride v poštev pri sadjarstvu i. dr.

Velike zasluge glede nazorne razvrstitve razstavnih predmetov, določitve imen sadnih vrst in ocenjevanja ima g. Pečovnik, oblastni sadni nadzornik iz Ormoža. Razstavo je obiskal tudi okrajni načelnik dr. Trstenjak in privabila je tudi mnogo občinstva. Agilnim Malonedelčanom je častitati k tej tako lepo uspeši prireditvi, ki je dala novo spodbudo za nadaljnje delo na polju sadjarstva v osrčju lepe Prlekije!

Sadna razstava v Gorjah pri Bledu. V nedeljo, dne 13. oktobra 1929 se vrši sreska sadna razstava združena z razstavo zelenjave v gospodinjstvu na Gorjah pri Bledu. Razstava se vrši v društvem gorjanskem domu. Razstava traja samo en dan (od zjutraj do večera). Kmetovalci! Obiščite to velekoristno prireditve, ne zamudite prilike, da se v podrobno seznanite z najboljšimi sortami domačega sadja. Ob priliki razstave se vršijo strokovna predavanja odličnih naših pomologov. Ugodne zveze z vlaki in avtobusi. Dana bo tudi priložnost interesantom, da si nakupijo po primerni ceni lepo namizno sadje, ki bo strogo sortirano. — Odbor.

sedaj in preko zime, še boljše pa v začetku spomladi.

Tesani les. Stavbena sezija je skoro pri kraju, radi tega ni opažati povpraševanj, razen za one posebni dimenzij in dolžin, katere pa so v stanu dobaviti samo večje firme. Tako zvane smontec partije tramov ne pridejo za izvoz skoro nič več v poštev. Grški, sicilijanski in tudi severnoitalijanski kupec želi postreči svojega konsumenta le z merami njemu odgovarjajočimi.

Išče se tudi tramove tesane glava — glava glasom predpisane note, vendar ne za izvoz, pač pa za tuzemstvo.

Mecenovina. Kakor znano se pri nas prvostopenjski mecenovi plohi (45, 50, 60 mm) za mizarne svrhe težko dobe, radi česar so se morali tozadevni naši interesi obrniti v Avstrijo za to vrsto rezanega mecenasa.

Hrastovi plohi. Neobrobjeni (od 60 do 130 mm), kakor tudi hrastove podnice za izdelavo italijanskih železniških vagonov, so v stalnem povpraševanju. Imamo pa interesentov tudi za hrastovino obrobjeno ali neobrobjeno slabše kakovosti od gornjih plohov in podnic, vendar gnilo, zimasto je tudi tu izključeno.

Kar se tiče pragov je isti pojav, kakor po navadi o tem času. Vprašanj oziroma bolje rečeno tipanja glede množine in cene je dosti, toda do zaključkov še ni prišlo do sedaj. Vprašuje se največ za hrastove pragove 2.60 m × 24 × 14 cm.

Odprava konkurza. Zelenko Ignacij, trgovec v Ptuj (vsa masa razdeljena).

Izpremembe v trg. registru. Vpisi: Jugo-Rhomberg & Co., d. o. z. o. z. na Bledu (165.000 Din); Vovk Anton. Rhomberg Jörg. Dornbirn; Kokra, tekst. d. d., Kranj (0.5 milij. Din; uprava: dr. Beno in Henrik Sabothy; Waller Willy, Jug); I. M. F. Depot, Kolinska voda in toat. potrebščine, d. z. o. z., Ljubljana (25.000 Din, Novak Franc); Drako, izdelovanje in prodaja pletenega blaga, d. z. o. z., Ljubljana (5000 Din; Kobald Ferdinand); Kmet-ska zavarovalna posredovalnica, d. z. o. z. v Ljubljani (6000 Din, dr. Janžev Novak, Junc Josip, nam. Mravljec Milan); Kotorna, stavbna družba z o. z., Ljubljana (10.400 Din; ing. Tornog Ivan, Kotnik Ela); Pražarna Slada, d. z. o. z., Ljubljana (20.000 Din, Fatur Miroslav, Česnik Ivan, Miklič Avgust); Zvezna knjigarna, d. z. o. z. Ljubljana (50.000 Din, Djinovski Ljubomir, pp. Franke Leon); Soprometna družba z o. z., Ljutomer (123.000 Din, gotovine 46.881 Din, Zemljšč Fric, Ogrin Rajko in Ivanjšič Ludvik); V. Kodella in drug, d. z. o. z., Ptuj (10 tisoč Din, Kodella Viktor); Osrednja prodajna družba za žimnata sita Stražišče, d. z. o. z. (5000 Din, Hlebec Venčeslav, Bajžel Jakob, Benedik Franc); Avtopromet Skofja Loka (20.000 Din, Paar Franc in Straus Pavel). Izbris (radi opustitve): Ivan Pestotnik in drug, trg. z. dež. prid. Ljubljana; Parent & Slosar, trg. z. meš. blagom, Moravče, in F. Pungertar in drug, modno krojaštvo v Trbovljah-Lokah.

Izpremembe v združnem registru. Vpisi. Posojilno društvo v Apačah, r. z. z. n. z.; Konzumna zadruga v Hrastniku, r. z. z. o. z.; Živnorska selekcijska zadruga v Konjicah, r. z. z. o. z.; Kmet-ska hranilnica in posojilnica v Mokronogu, r. z. z. n. z. — Izbris (radi končane likvidacije): Gosp. društvo v Borovnici, r. z. z. o. z. v l.; Prva marib. produktivna zadruga čevljarjev, r. z. z. o. z. v l.; Vinarska zadruga v Metliki, r. z. z. o. z.; Hranilnica in posojilnica na Viču, r. z. z. o. z.

Borza

Dne 8. oktobra 1929.

DENAR

V današnjem deviznem prometu so tečaji le malo variirali. Promet je bil srednji in v vseh devizah je intervenirala Narodna banka; le del Dunaja je bil privatno blago.

Ljubljana. (V oldeplah zaključni tečaj.) Amsterdam 2280.50 bl., Berlin 1351.50—1354.50 (1353), Bruselj 791.12 bl., Budimpešta 990.63 bl., Curih 1094.40—1097.40 (1095.90), Dunaj 796.64—799.64 (798.14), London 275.96 bl., Newyork 56.55—56.95 (56.65), Pariz 221.68—223.68 (222.68), Praga 167.65—168.45 (168.05), Trst 297.05 bl.

Zagreb. Amsterdam 2276—2283, Budimpešta 989.13—992.13, Berlin 1351.50—1354.50, Curih 1094.40—1097.40, Dunaj 796.64—799.64, London 275.46—276.28, Newyork 56.55—56.75, Pariz 221.68—223.68, Praga 167.65—168.45, Trst 296.06—298.06. Belgrad. Amsterdam 22.50—22.88, Berlin 1354.50—1355.50, Budimpešta 988.13—992.13, Curih 1094.40—1097.40, Dunaj 799.64—799.64, London 275.56—276.76, Newyork 56.55—56.75, Pariz 221.68—223.68, Praga 167.68—168.45, Milan 296 do 298.

Curih. Belgrad 9.125, Berlin 123.45, Budimpešta 90.325, Bukarešt 3.08, Dunaj 72.77, London 25.18, Madrid 75.50, Newyork 517.90, Pariz 20.321, Praga 15.34, Sofija 3.745, Trst 27.15, Varšava 58.075.

Dinar notira: na Dunaju (deviza) 12.53375, (valuta) 12.50, v Londonu, Newyorku in v Pragi neizpremenjeno.

VREDNOSTNI PAPIRI

Ljubljana. Celjska 170 den., Ljublj. kreditna 123 den., Praštediona 870 den., Kred. zavod 170 den., Veveč 130 den., Stavbna 50 den., Sešir 105 den., Kranj, ind. 280 den., Ruše 250—260.

Zagreb. Drž. pap.: vojna škoda ar. 405—408 (404), kasa 406—406.50 (407, 408, 405), termini: ultimo okt. 404, dec. 413.50—414.50, 7% inv. pos. 83.50—84.50, agrari 52—58. Bančni pap.: Poljo 17—18, Hrv. 50 den., Kred. 93 den., Jugo 84—84.50, (81.50—82), Ljublj. kredit. 123 den., Nar. 8000—8200, Prašted. 870—880, Srpska 155 den., Zem. 135 bl., Union 202—204 (202), Etno 35 den., Ravna gor. 75 den., Kat. 32 den., Ind. pap.: Guttman 180—182.50 (180), Slavonija 125—140, Slavex 96—100, Danica 120 bl., Drava 375 bl., Seferana 410—425, Osl. ljev. 210—220, Brod. vag. 130—138, Union 135—137, Isis 21 den., Ragusea 420—430, Trbovlje 455—470, Veveč 132 den., Nar. šum. 40—45, Piv. Sar. 205 bl., Nar. mlin. 20 den., Našice 1600 bl.

Belgrad. Narodna banka 8190, 7% inv. pos. 83.75—83.25, agrari 52—53.25, vojna škoda 404—405.50, dec. 414.50.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 83.60, Wiener Bankverein 21.75, Creditanstalt 52.50, Escompteg. 21.65, Guttman 22, Alpine 37.40, Trboveljska 58.25, Kranj. ind. 36.05.

Zito

Pri mirnem položaju na svetovnem žitnem tržišču je pri nas ostal položaj v glavnem neizpremenjen, le koruza je nekoliko nategnila, ker se je povpraševanje povečalo. Ponudb stare koruze skoro ni več na trgu in radi tega je povpraševanje po promptni umetno sušeni koruzi zelo veliko, obstojajo tudi vprašanja za časi primerno suho koruzo, ki se pa izvaja le v prav neznačilnih količinah, dasi je letos koruza že dobro suha radi suhega vremena, v katerem se je rastla. Umetno sušena

koruza bačka notira 150—152,50, stara pa 155 do 157,50 naklad. post. V ostalih predmetih ni izpremeb.

V Ljubljani notirajo (vse samo ponudbe, slov. post., plač. 30 dni, dob. prompt): pšenica bač. 80—81 kg 2% 245—247,50, 79—80 kg 2% 240—242,50, uz. bl. 232,50—235, sr. 80 kg 1% 235—237,50, 77 kg 2% 230—232,50, sl. 77 kg 2% 225—227,50, rž 72—73 kg 2% 215,217,50, moka 0 g vag. bl. fko Ljubljana 855 do 865, koruza laplatska 265—270, bč. ml. tar. 210 do 212,50, nav. vozn. 215—217,50, ječmen bač. oz. 96—67 kg 205—207,50, oves bač. 210—212,50 Din za 100 kg.

Novi Sad. Pšenica bač. 190—192,50, oves, rž, seno, ječmen neizpremenjeno, koruza bač. 147,50—152,50, ban. 102,50—107,50, dec. in jan. 127,50—132,50, marec 147,50—152,50, moka neizpremenjeno. Promet 53 vag. pšenice, 30 vag. koruze, 2 vag. ječmena, 7 vag. moke, 1 vag. otrobov.

Sombor. Pšenica bač. 187,50—192,50, ban. 182,50—187,50, sr. in slav. 180—185, bač. potiska šlep 197,50—202,50, ban. Bega šlep 195—200, ban. Dunav šlep 195—200, ban. Bega kanal 187,50—192,50. Oves bač. 140—145, srem. in slav. 157,50—142,50, rž bač. 145—155, Koruza bač. 145—150, bač. umetno sušena za okt. in nov. 145—150, bač. v storžih 67—72,50, Fižol bač. original 500—510, bač. beli za sept. in okt. 510—520, bač. mešani 320—340. Moka bačka 0 290—295, št. 2 275—285, št. 5 240—250, št. 6 215—225, št. 7 180—190, št. 8 120—130. Otrobi bački 100—105. Ječmen neizpremenjen. Tendence stalna. Promet 304½ vagona.

Budimpešta. Tendence medla. Pšenica okt. 22,52—22,58, zaklj. 22,52—22,53, marec 24,85—24,82, zaklj. 24,83—24,84, maj 25,73—25,65, zaklj. 25,62—25,64, rž okt. 19,25—19,17, zaklj. 19,18—19,20, koruza maj 17,98 17,95, zaklj. 17,95—17,96.

Živina

Mariborski sejem 8. oktobra 1929. Prignanih je bilo 5 konj, 14 bikov, 115 volov, 373 krav in 6 telet, skupaj torej 513 komadov. Prodanih je bilo 33 v Avstrijo in 11 v Italijo. Cene: debeli voli 10 do 10,25, plemenski voli 9—9,50, bikli za klanje 8,50—10, glavne krave debele 8,50—9, plemenske krave 7,50—8, molzne krave 6—8, mlada živina 8,50—9,25 Din; vse za kg žive teže.

Semena

Črna detelja se precej nudi, pa kvalitativno ni dobra v naši državi, dočim je v drugih srednjeevropskih državah prav dobra. Kupčija je medla in cene nizke: češko, poljsko in rusko seme fko. meja 14—16 Din, slovensko 14—15, domače z deb. predenico 10—12 Din.

Lucerna je neizpremenjena in notira italijanska (neocor.) 11—16, francoska 20, banška 20 Din.

Travnna semena: zanje je dovolj interesov. Cenejša je angl. ljuljka, dražje pa pasja trava, pasji rep in ital. ljuljka.

Krmilna pesa ima neustaljene cene; zaloge so majhne. Notira: mamut rdeča in rumena 24, Ecken-dorfer 32 Din.

Korenje za krmo beleži dober pridelek in ponudbe so živahne. Plačuje se pa neoribano belo korenje 24, rumeno 28 Din.

Makovo seme. Domačega blaga še ni, inozemsko stane 13 Din.

Laneno seme je čvrsto. Na deželi skoraj ni blaga, ker so ga pokupile velike oljarne. Notira 4,50—5,10 Din za kg.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Začetek ob 20. uri zvečer.

Sreda, 9. oktobra: FAUST. Red C.
Četrtek, 10. oktobra: VELIKA ABECEDA. Red D.
Petek, 11. oktobra: Zaprio.

Opera:

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Sreda, 9. oktobra: Zaprio.
Četrtek, 10. oktobra: ŠVANDA DUDAK. Red B.

Mariborsko gledališče

Sreda, 9. oktobra: Zaprio.
Četrtek, 10. oktobra ob 20: ZUPAN STILMOND-SKI. Ab. C. Kuponi.

Repriža »Stilmondskega župana« na mariborskem odru. V četrtek, 10. t. m. se vrši repriža Maeterlinckovega »Stilmondskega župana«, ki je pri premijeri ganila občinstvo do solz.

Iz društvenega življenja

Slov. kat. akad. starejšinstvo v Ljubljani ima nocoj dne 9. oktobra ob pol 8 v Brezalkoholni gostilni, Franciskanska ul. 2, prijateljski sestanek s poročilom o delu v društvu. K obilni udeležbi vabi — odbor.

Zagorje. Prosvetni večer v petek v Zadržnem domu je zpadel prav zadovoljivo in si želimo še kaj podobnega. Menda je novi v naštetu za 16. oktober. Posvečen bo spominu Napoleona in lirije povodom prilike, ko bo v Ljubljani postavljen spomenik Napoleonu.

Trgovci! Danes v sredo se vrši v prostorih restavracije Zvezda prvo letošnje družabno predavanje Trgovskega društva »Merkur«. Predava prof. dr. Blaž Svetel o temi »Napoleon in Slovenija«. Pozivamo cenjene gg. tovariše, da posetijo to predavanje polnoštevilno. Načelstvo gremija trgovcev.

Prosvetno društvo v Novem mestu priredi v sredo, dne 9. t. m. ob 8 zvečer v dvorani Rokodelskega doma skioptično predavanje o Primorju. Govoril bo g. dr. David Doktorič.

Študenti pri Mariboru. V nedeljo, dne 20. t. m. se vrši ob pol 4 popoldne po večernih predavanjih v kapucinskem samostanu za člane Kat. slov. izobr. društva. Predavatelj g. dr. Vatrovec. Vabljeni so tudi učelani društva. Pridite vsil! — Odbor.

Krekova družina - Ljubljana. Pričujamo zopet z delom. Vabimo vse delavske fante, da pridejo v četrtek med nas. Naš lokal je v Delavski zbornici, II. v. h. I. nadstropje. Začnemo ob 8. Tov. Niko Kuret nam bo povedal, kako je hodil po Španiji, potem si pa bomo še kaj potrebnega in prijetnega povedali. Snujemo pevski zbor in govorilni zbor. Pridite med mlade! Na svidenje!

Esperanto. Otvoritev tečaja za začetnike danes ob 19% v šentjakobski šoli. Kdor se želi v tistih mesecih naučiti tega važnega mednarodnega jezika, naj se javi ob navedeni uri v šoli v drugem nadstropju. Učnina mesečno 15 Din, za diake 10 Din.

Podružnica SPD v Črnomlju javlja, da je g. Račič Božo, ravnatelj osrednjega odbora za žensko domačo obrt v Ljubljani izročil podružnici 1184 Din kot preostanek gotovine svoječasno ustanovljenega delokrajnega častnega odbora za zgraditev koče za Mirni gori. Najlepša hvala! Odbor.

Odbor turistovskega kluba »Skala« sklicuje v četrtek, dne 10. t. m., ob pol 9 zvečer važen članski sestanek v klubovem lokalu, Gospodarska cesta 6.

Ilirske svečanosti v Ljubljani

Poleg otvoritve zgodovinske ilirske razstave, o kateri smo večer poročali in ki se izvrši v soboto dne 12. oktobra ob 11 popoldne v veliki dvorani Narodnega doma, je na programu druga prireditve in sicer popoldne ob 15 v dramskem gledališču dijaška akademija, katero prirede gojenke mestne ženske realne gimnazije pod vodstvom svojih profesorjev. Gojenke vprizore v francoskem jeziku prvo in zadnje dejanje Maeterlinckove drame »Modra ptica«. Na programu je poleg tega še nekaj deklaracij, muzikalnih točk in naposled efektivna živa slika. Za dijaško akademijo so postavljene globoko znižane dramske cene. Predprodaja se vrši od jutri dalje pri dnevni

blagajni v operi. Občinstvo opozarjamo na to akademijo, katere prav posebni namen je ta, da pokaže, kako uspešno se udeležuje naša mladina v svojih šolskih zavodih pouka v francoskem jeziku.

Isti dan zvečer bo od pol sedme do pol osme ure na Valvazorjevem trgu svečana razsvetljava spomenika Iliriji oživiljeni, na trgu pred spomenikom pa bo promenadni koncert naše izredno marljive in izvrstne železničarske godbe društva »Sloga« pod vodstvom kapelnika g. Svetla.

Na to bo ob 20 v vseh unijskih prostorih Napoleonov večer. O tem jutri.

Kulturni značaj in pomen ljudskega knjižničarstva

V zadnjem času se je tudi pri nas pokazala volja, dvigniti ljudsko knjižničarstvo na stopnjo, ki jo je v naprednih kulturnih deželah že dosegla z vztrajnim sistematičnim delom in s sodelovanjem najodličnejših kulturnih faktorjev, široke javnosti in ponekod v idealno učinkoviti obliki tudi države. Tako sta Danska in Češkoslovaška zakonodajnim potom rešili in uredili vprašanje ljudskega knjižničarstva ter mu ustvarili zlasti sigurno materialno in organizatorično podlago, ki je pogoj, da more ljudsko knjižničarstvo razviti in brez zunanjih motenj uspešno voditi prevažno kulturno akcijo.

Pri nas je zlasti Prosvetna zveza v Ljubljani pokazala polno razumevanje pomena kulturnega problema ljudskega knjižničarstva in njegovih kulturno-vzgojnih nalog, ki mu jih stavlja sodobno duhovno življenje. Zato se je v preteklem letu z vso pozornostjo in ljubeznijo posvetila temu vprašanju s proučevanjem stanja ljudskega knjižničarstva pri drugih narodih ter z uvajajočim praktičnim delom: s poučnimi tečaji za knjižničarje, z nadziranjem knjižnic, s skupnim nakupovanjem knjig sporazumno z vodstvom Ljudske knjižnice Prosvetne zveze v Ljubljani, s svetovanjem v vseh vprašanih knjižnicah itd. Na podlagi tako pridobljenih izkušenj in teoretičnega študija se je storilo točno opredeljen program nadaljnjega sistematičnega dela, ki vsebuje vse idejne in tehnične pridobitve modernega ljudskega knjižničarstva.

Problem ljudskega knjižničarstva pa ne zadeva samo ozkega kroga prosvetnih delavcev, marveč najširšo kulturno javnost, ki ji je mar smoteno in organizirano izpopolnjevanje ter bogatitev slovenske kulture, ki naj zajame in prešine zadnjega poedina in sleherni plast. Poleg šolstva, ki ima že utrjen in preizkušen položaj v kulturnem življenju naroda, pa je knjižničarstvo najpomembnejša ustanova, ki ljudstvo duhovno vodi in vzgaja, in ki v nekem oziru nadaljuje delo šole. »Die deutsche Zentralstelle für volkstümliche Bücherwesen« v Leipzigu, ki se je v zadnjem desetletju po vojni dvignila do mednarodnega ugleda, je postavila celo načelo, da je v socialno-pedagoškem pogledu polovičarstvo, če se šolstvo vzdržuje in izpopolnjuje, dočim se ljudsko knjižničarstvo pusti propadati. »Brez dela v ljudski knjižnici mora mnogo v šoli pričete zopet usahniti.« Ljudska knjižnica ima namreč namen, da posreduje najširšim plastem in slojem naroda kulturne vrednote, ki naj ga prekrasijo in preobrazijo ter združijo v resnično duhovno celoto. Kulturno-vzgojni cilj knjižnice je in biti mora, s posredovanjem višjih življenjskih vrednot vplivati na vsakega posameznega obiskovalca v smeri notranjega poglobljanja in osebnostne krepitev, utrjevanja in zaokroževanja njegovega življenjskega nazora, očiščenja in ostrije njegovega etičnega in socialnega čuta ter pomoči v vseh stvareh telesno-duhovnega življenja, v katerem tolikokrat stoji brez prave orientacije in sveta. Z eno besedo: ljudska knjižnica hoče služiti življenju, zato je delo v njej vzgojno delo v pravem pomenu besede in zato je tudi polno odgovornosti napram javnosti.

Da nam postane kulturni značaj in pomen ljudskega knjižničarstva jasnejši, naj na kratko opredelimo načelno razliko, ki obstoji med njim in znanstvenim tipom knjižnice, zlasti še, ker je marsikdo mnenja, da je ljudska knjižnica zgolj nekaka pomanjšana in skromnejša oblika znanstvene biblioteke, ki je po svoji kulturni vrednosti in pomenu daleč pred njo, ter da je sploh kulturno veliko »resnejša« ustanova, ki ji gre v kulturnem življenju naroda v vsakem oziru prvenstvo. To zmotno naziranje, ki v svojih posledicah gibanju ljudskega knjižničarstva veliko škoduje in zavira njegov razvoj, naj v par pripombah zavrnemo.

Res je sicer, da se je ljudsko knjižničarstvo v svojih začetkih tesno naslanjalo na znanstveno biblioteko, toda tekom razvoja se je to

razmerje odločilno spremenilo. Vzrok za to spremembo leži deloma v razvojni nujnosti ljudskega knjižničarstva samega, deloma pa v splošnih duhovnih spremembah časa, ki so predrugačile vsebino in zmisel »izobrazbe«, ki je merodajna smernica tudi za ljudsko knjižničarstvo. Pozitivizmu polpreteklosti je bila namreč znanost glavna vsebina »izobrazbe«, tako da sta bila oba pojma skoraj istovetna. Razumljiva je tedaj odvisnost ljudskih knjižnic od znanstvenih in iz te odvisnosti izvirajoča inferiornost ljudske knjižnice napram znanstvenim ustanovam.

S spremembo kulturnega položaja pa je nastopil nov izobrazbeni ideal, ki je tudi ljudsko knjižničarstvo postavil na popolno drugačno ideološko podlago. »Izobrazba« je dobila svojo lastno vrednost neodvisno od znanosti, ki je postala samo eden izmed mnogih njenih čimteljev, važen sicer, toda ne več edini in najvažnejši. V hierarhiji vrednot, ki tvorijo svet »izobrazbe«, pa je stopila na mesto prevladujoče znanosti važnejša duhovno življenjska sila: religija, etos, osebnostno-umetnostna kultura... ki je bila poprej izrinjena ob stran, omalovaževana in prezirana.

Prelom ljudskega knjižničarstva z znanstvenim knjižničarstvom se je torej izvršil iz idejnih osnov, od znotraj nazven. Ljudsko knjižničarstvo je uveljavilo svoje lastne notranje zakone in s tem tudi svoje zunanje forme, ki jih je sprejelo od čisto druge instance kakor znanosti. Ki je podlaga in kriterij znanstvene biblioteke. Zato je tudi delovanje in poslovanje v obeh tipih knjižnic bistveno različno. Ta razlika se ne javlja samo v splošni delovni metodi, marveč v sleherni posameznosti in zadnji podrobnosti. Popolnoma različni so že vidiki izbire knjižnega materiala. Dočim je pri izbiri knjižne zaloge v znanstveni biblioteki merodajna znanost in znanstveno raziskavanje, so pri izbiri v ljudski knjižnici merodajne ljudsko-pedagoške zahteve poleg ljudsko-psiholoških danosti in socioloških posebnosti.* Dočim ima n. pr. leposlovje v znanstveni biblioteki zgolj značaj in vrednost znanstvenega materiala, je v ljudski knjižnici vir neposrednega osebnega doživlja. Dalje je popolnoma različen način izposojanja v eni ali drugi knjižnici. V znanstveni biblioteki ni knjižničar v nikakem osebnem odnosu do literature na eni in do izposojevalcev na drugi strani. Izposojanje — posredovanje materiala za znanstveno raziskavanje, se vrši pod docela nadosebnimi, zgolj stvarnimi vidiki. V ljudski knjižnici pa je izposojanje odlično in odgovorno ljudsko-vzgojno delo, ki zahteva osebnega stika z obiskovalci. Ljudski knjižničar mora imeti poleg točnega poznanja literature tudi ljudsko-psihološko in sociološko razumevanje ter zmoglost, hitro in zanesljivo se zvesti v duhovni položaj in potrebe drugih ljudi in slojev, in kar je morda kot pri vsakem pedagogu najbolj važno: biti mora izgrajena in usovršena osebnost z jasnim svetovnim nazorom. V celoti je torej slika ljudskega knjižničarja danes veliko bližja socialno in kulturno odgovornemu ljudskemu vzgojitelju kot pa oni znanstvenega knjižničarja.

Iz vsega tega je razvidno, da je ljudsko knjižničarstvo tako važna avtonoma kulturna ustanova, da ji mora posvetiti javnost svojo največjo pozornost in zanimanje. V kulturnem življenju naroda mora postati prav tako neobhodno potreben, nenadomestljiv in nepogrešljiv organ, kot je že danes šolstvo. Da pa se ljudsko knjižničarstvo dvigne pri nas čimprej na najvišjo dosegljivo stopnjo, zato je potrebno predvsem razumevanje tega vprašanja od strani najširše slovenske javnosti, od katere pričakujemo pri svojem delu krepko moralno pomoč in oporo.

Dr. —k.

* Der Volksbibliothekar, Leipzig, 1927. V drugi polovici članka sem uporabljal zlasti to izvrstno publikacijo, ki jo je izdala »Deutsche Zentralstelle«.

je na binkoštno nedeljo opravil daritev sv. maše na vrhu Sinajske (Mojsesove) gore. Še enkrat nas zagiblje v slično religiozno občutje, ko nam popisuje veličastni razgled z najvišje točke Sinajskega polotoka, to je z gore Sv. Katarine (str. 219). Izreden užitek ima ob čitanju tega potopisa turist, primerjaje naše razglede s tem (svetopisemskim), pa tudi učeč se od avtorja poročanja ter slikanja; korist imata geograf in etnograf, ko čitata tako natančen opis zemlje in ljudi; čudil se bo tudi naš poljedelec, ko bo bral, na kakšnih skopih tleh živi tu človek, beduini s svojo družino in živino; največ pa se seveda nauči bogoslovno izobraženi čitatelj, ko dobi iz tega potopisa tako veličastno, tako plastično sliko najvažnejšega dogodka stare zaveze. Ker ima pisatelj nepremično pred očmi glavni cilj svojega potovanja, to je ugotovitev, kateri vrh je bil vrh deset božjih zapovedi, gremo tudi mi z napetostjo ž njim prav do konca. To napetost vzdržuje v nas pisatelj z raznimi naravnimi in umetnimi (stilističnimi) sredstvi: dosledno navajanje prič sv. pisma, razgovori z domačimi, osebni pripetljivi itd. Samo na enem mestu postanemo nekoliko manj pazljivi: v knjižnici samostana sv. Katarine. Vzrok je ta, ker nam menihi ne pustijo globljega vpogleda v te svoje zaklade. Vsekakor pa bo ob koncu potopisa najbrž marsikdo vzkliknil: »Škoda, da je že zvečer!«

Naj pripomnimo, da vsebuje ta najnovejši zvezek Ljudske knjižnice poleg Slavičevega potopisa »Na Sinaju« tudi še povest »Zagorski zvon«, povest znanega tirolskega pisatelja Reinmehla; prevod je oskrbela Vera Pirčeva (str. 1—152).

Koncert Arturja Rubinsteina

Mojster, ki menda še ni igral v Ljubljani, je privabil številno poslušalstvo v Union na koncert v ponedeljek 7. t. m. Skoro smo se že odvalili polno obiskanih koncertov, ko tako zelo gine interes za umetnost pri našem meščanstvu. No, ta koncert je bil pa polno obiskan. Pa je mojstrov igra to zaslužila.

Rubinstein je evropski znana veličina na polju klavirske reprodukcije. Ni pa nobena navidezna, z reklamo narejena korifeja, nego resničen umetnik najsolidnejšega in najsodobnejšega kova. Podal je nekam univerzalen program, kakor bi ga podal nekdo, ki ne pozna naših razmer, pa hoče zadovoljiti vse: Schubert, Brahms, Chopin, Debussy, Stravinski, Albeniz... cela vrsta različnih stilov in potec, Toda najsi je že igral Schubertovo vojaško koračnico ali Debussyja ali Stravinskija — to je igral izvanredno inteligenten, stvaren, objektivni duh našega časa, toda ravno v tej objektivnosti so ti razni stili za nas vnovič oživel: poeta Schubert in Chopin, reflektivni Brahms, doživljati Debussy, barbar-genij Stravinski — z neverjetno resnostjo in stvarnostjo nam je očrtal te like. Brez gest in patosa in sentimentalnosti je bila ta reprodukcija in vsak kos je pokazal svojo dušo, rep in glavo v prozorni razčlenitvi kakor na dani. Nemogoče je bilo to jasno govorico glasbo nerazumeti. Tehnika je mojstru je sredstvo, nikoli bravurna produkcija in g. Rubinstein ima svojo tehniko in svoj stil, namreč sodoben stil, ki narekuje sodobno tehniko: Povdarek linearnega v skladbi, duhovni izraz linije, nepatična egotika, skrbno varovana formalna enotnost kompozicije in s tem v zvezi kretanje akordične čutnosti, subjektivne agogične razbrzdavnosti, — to je sodobna reprodukcija, kakor nam je še nihče ni tako verno pokazal kakor slavni Rubinstein. On je umetnik, čeprav igra navaden marš, je glasbenik, in muzikalnosti ne nadomešča ves s »temperamentnostjo«, ki danes ni nobena zasluga interpretu več. Temperament ni nobena muzikalna vrлина, nego psihološka posebnost in ne vem, zakaj bi istovetili še vedno, kakor so to romantikerji delali, psihologijo z estetikom.

Vzgojna metoda bl. Janeza Bosca

Rakovniški Salezijanci so izdali prof. Ant. Logarjevo slovensko priredbo A. Auftrayeve knjige: »Vzgojna metoda bl. Janeza Bosca«, ki zasluzi vso našo pozornost. Dasi trdijo premnogi — večinoma od vzgojnega dela neprižadeti — še dandanašnji, tako dolgo po Rousseauju, da vzgojni problem ni nikak problem, se nam ta problem vendar vedno na novo z veliko nujnostjo predstavlja. Vsak učitelj, v najbolj zapuščenem kraju, vsaka mati, vsak oče in koliko je še drugih ljudi, ki brdiko občutijo vzgojno delo kot najtežavnejši in tudi najbolj pereči problem. Splošno in brez pridržka veljavnih vzgojnih sistemov skoro ne moremo več priznavati ali zagovarjati, kajti izkušnje nam zbujajo nezaupanje. Noben sistem ni dosegel namreč tolike popolnosti, da bi bilo mogoče čvrsto zidati na njem. Saj je taka popolnost z ozirom na raznolikost človeške prirode že sama na sebi nemogoča. Mogoče si je pa osvojiti nekaj vzgojnih načel, ki pomagajo vzgojitelju rešiti čim boljše in čim popolnejše njegovo težko nalogo. — Pričujoča knjižica nam opisuje vzgojno metodo vzgojitelja, ki je imel med vsemi morda največ praktičnih uspehov: bl. Janeza Bosca. Načela, ki so tu razložena, so kar moči jasna in pregledna. Jedro Boscove vzgojne metode je krščanska ljubezen in njeno merilo vzgojiteljeva vest. Saj je to jedro nemara več ali manj bistvena lastnost slehernega dobrega vzgojitelja — in kolikor ni dosegel tako velikih uspehov kakor bl. Bosca s svojimi učenci, je iskati vzroka tega uspeha gotovo ne toliko v podrobnostih sistema, kolikor v velikopotezni organizaciji, v občutju skupnosti, ki nujno ustvarja neko avtodisciplino vsakega posameznika, ki je sam aktiven ud te vzgoje v množici. — Obilo dobrih in koristnih misli vsebuje drobna Auftrayeve knjižica, ki jo toplo priporočamo ne le poklicnim vzgojiteljem, temveč v prvi vrsti staršem, ki utegnejo črpati iz te preproste in lahko pisane knjižice mnogo dragocenih mišljajev. — Knjižko je naročiti pri Salezijanskem zavodu na Rakovniku pri Ljubljani; stane 16 Din.

Filharmonična družba v Ljubljani je razpisala dne 12. aprila t. l. nagrado v iznosu Din 5.000.— (pet tisoč Din) za najboljšo, originalno, še ne izvajano instrumentalno skladbo pod sledečimi pogoji:

1. Skladba mora biti pisana za večji, najmanj pa za godalni orkester; oblika: poljubna; trajanje skladbe: od 15—20 minut;
2. Pravico do udeležbe na tem razpisu imajo slovenski skladatelji;
3. S tujo roko in črnilom pisano partituro brez navedbe avtorja je oddati najkasneje do 1. novembra t. l. tajniku podpisane družbe. Skupno s partituro je oddati tudi zapечатeno kuverto, na kateri ima biti napisan naslov vlozene skladbe, v kuverto samo pa je vložiti list z navedbo imena skladbe ter polnega naslova skladatelja;
4. Pravica prvega izdajanja je pridržana podpisani družbi.

Filharmonična družba v Ljubljani.

Slovenski tisk. Četrta številka tega strokovnega lista, ki se vedno izpopolnjuje, priuša sledeče stavke: Ing. Arh. Janko Omahen: O razstavi plakotov v Monakovem. — A. Sovrč: Šest resnic o tujkah. (Ta članek je posebno važen in pomemben, Sovrčev način razpravljanja pa nad vse prijeten in poučen). Poleg nadaljevanja Šlebergerjeve bibliografije prinaša nekaj strokovnih člankov in zanimivega drobiža. Zlasti je vse hvalno vredno prizadevanje lista, tolmčiti strokovne izraze tiskarskega obrta v slovensčini.

Vrtec in Angelček. Izšla je druga številka s pestro vsebino in odlično znanjo opremo. V Vrtec nadaljuje Lea Fatur zanimljivo indijsko povest Od bojne sekire do orala, Bistriška priložuje jesensko nastrojeno, prijetno črtilo Moja lila. Ne manjka tudi poučne proze, dobre pesmi pa so oskrbel Silvin Sardenko, Ksaver Meško, Samec in drugi. Angelček prinaša kar štiri povestice, večidel s slikami, vmes pa se vrste mične pesmice priznanih mladinskih pesnikov. Oba lista prinašata tudi uganke, skrilavnice in drugo ter razpisujeta za rešitve lepe nagrade. Tako Vrtec kakor Angelček razmoredno toplo poročiti v naročbo, ker sta s svojo skrbno izbrano vsebino, podano v brezhibni knjižni opremi, zares lep in vreden vzgojni pripomoček. Naročnino, ki znaša za oba lista skupaj 22 Din, za Angelček sam 8 Din, sprejema Uprava Vrta in Angelčka v Ljubljani, Sv. Petra cesta 80, čekovni račun uprave ima številko 30.470.

A. Z.

Podpirajte „Slov. Stražo“

Grozna smrt pariškega pustolovca

Živ pokopan — Zločin ali reklamna zvijača — Brezimna pisma „vitezov Thermide“

Vsa francoska javnost je še vedno pod vtisom skrivnostnega slučaja pustolovca Clermonta Passanta, ki je bil živ zakopan in čigar truplo so našli na podlagi brezimnega pisma v gozdu Verneuil pri Parizu. Policija je bila mnenja, da gre za zločin, in je v tem pravcu vodila preiskavo. Mislili so, da so markiza de Champauberta zakopali člani nekega društva, ki so se v svojih številnih brezimnih pismih nazivali »vitezi Themide«. Policija je namreč prejela več pisem, popisanih z imenom »vitezi Themide«, v katerih so poročali, da so si nadeli nalogo, da kaznujejo sleparje, lopove, pustolovce in sploh vse, ki na kakršenkoli način škodujejo ljudstvu, pa jih oblasti ne preganjajo dovolj odločno. Kot prvo žrtev so si izbrali lažnega markiza de Cham-

Alers v sovjetskem poslanstvu v Parizu. Poslanski svetnik Besedovski je zelo neugodno kritiziral rusko politiko. Zato je čeka poslala svojega zaupnika v Pariz, da bi zadevo preiskal. Ker je ta zaupnik Besedovskemu grozil s samokresom, je zadnji pobegnil iz poslanstva in se podal pod varstvo francoske policije. Ruska vlada ga je nato odstavila.

pauberta, ki je baš nameraval izdati svoje spomine. — Champaubert je bil avgusta meseca izpuščen iz ječe, kjer je radi raznih goljufij presedel pet let. Sedaj je hotel izdati spomine o svojih pustolovčinah. On spada med največje pustolovce, kar jih je imela Francija; o tem priča tudi njegova poslednja pustolovščina, ki ga je spravila v ječo.

Njegovo pravo ime je Passant. Pred več kakor petimi leti si je pod imenom markiza Champauberta najel veliko vilo v Saint-Mals-u in se tam naselil z gospodično Gizelo de Gisors, o kateri je trdil, da je njegova sestrična, in s kuharico. V resnici je bila kuharica njegova zakonska žena. V kletnih prostorih vile si je lažni markiz uredil manjši prostor tako, da ni mogel zrak do njega. V ta prostor je vodila cev, skozi to cev pa je nameraval markiz spuščati kloroform. Imel je okrog sto kilogramov kloroforma.

Ko je vse to uredil, se je markiz obrnil z okrožnico na celo vrsto najbolj znanih francoskih juvelirjev, proseč jih, naj mu prinese na izbiro svoje najlepše dragocenosti, ker namerava za svojo »markizo« kupiti verižico, v vrednosti 800.000 frankov, in prstan za 300 tisoč frankov. Ko bi juvelirji prišli v vilo, bi jih kloroformiral in odvzel dragocenosti. Nekemu juvelirju se je pa stvar zdela sumljiva in je svoj sum sporočil policiji. Ta je vdrla v vilo in aretirala lažnega markiza. Radi tega in radi petdeset podobnih grehov je bil obsojen na pet let ječe, iz katere je prišel meseca avgusta.

Pisma, podpisana od »vitezov Themide«, so prejela tudi nekatera pariška uredništva. V pismih je navedeno, da obstoji društvo »vitezov Themide« iz mladih plemičev, ki so sklenili, da preganjajo lopove in sleparje. Zvedeli so, da ima lažni markiz de Cham-

paubert neke zakopanih mnogo dragocenosti, do katerih je prišel na goljufiv način. Zato so sklenili, da ga prisilijo, da jim pokaže dragocenosti. Ker so vedeli, da namerava izdati svoje spomine, so mu stavili ponudbo za natisk in ga prosili, naj pride v Deauville, kjer bodo napravili pogodbo. Champaubert je res prišel in jim tako padel v roke. Odvedli so ga na posestvo nekega svojega člana in ga tam toliko časa mučili, da je končno priznal, kje je skril dragocenosti. Najprej so mu nalili dva litra vode v usta, nato so ga posadili na električni stol in mu dali v roke samokres. S strelom iz samokresa je moral v določenem času presekat električni vod, sicer bi ga ubil električni tok. Končno so »vitezi Themide« obsodili markiza de Champauberta na smrt. Zabili so ga v leseno krsto in da bi se delj časa mučil, so mu dali možnost, da je udihaval nekoliko zraka. V pismih so točno označili mesto, kjer so zakopali markiza in policija ga je tam res našla.

V pismu, ki ga je prejela mati Passanta, so »vitezi Themide« sporočili, da ji prepuste obleko njenega sina. Truplo zakopanega pustolovca je bilo namreč oblečeno samo v srajco, poleg trupla pa je bilo nekaj kosov čokolade. Na podlagi teh pisem je policija začela zasledovati »viteze Themide«. Kasneje se je pa pojavila verzija, da je ta slučaj vpriporil lažni markiz sam, da bi obrnil nase pozornost ob priliki izdajanja svojih spominov. Po tej verziji je on sam pisal pisma; »vitezov Themide« pa sploh ni. Dal se je sam zakopati, kar dokazuje tudi čokolada, ki so jo našli pri njem. Njegova nespornost pa je bila kriva, da se je zadušil in da se je ves trik končal tako žalostno.

Vendar tudi ta verzija ni posebno verjetna, ker je bila krsta, v kateri je bil markiz zakopan, tako močno zabita, da je težko domnevati, da bi šlo samo za trik. In če bi bilo to vpriporjeno samo v svrhu reklame, bi gotovo kdo pazil, da se zakopani ne zaduši. Policija pa doslej ni mogla najti nobenega njegovega pomagača.

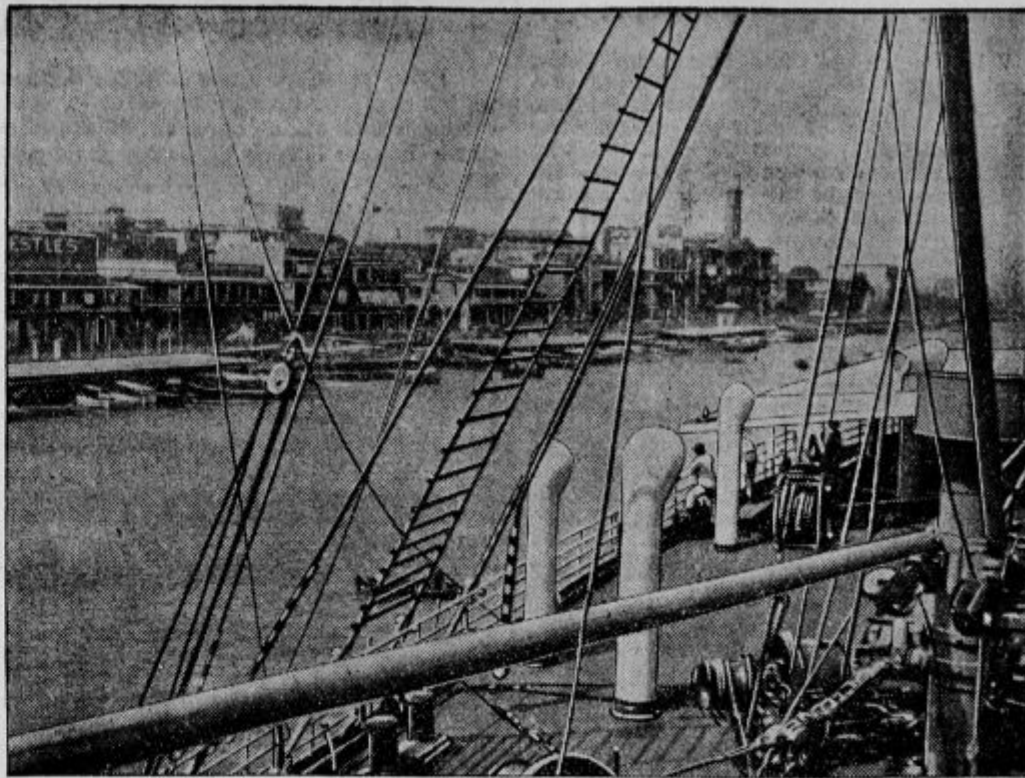
Obraz nesrečnega pustolovca je bil ves spačen od težke borbe, ki se je odigrala v zabiti krsti. Ta borba je po mnenju zdravnikov trajala okrog 24 ur. Pariška policija ima zopet nov slučaj, v katerem si ne ve pomagati.

Dr. Curtius, nemški minister za gospodarstvo, ki začasno upravlja posle zunanjega ministra.

Pes dražji kakor konj

Ameriški psi so ponovno dokazali, da so sposobni in koristni in da vrše posle, za katere je vsaka druga žival nesposobna. Posebno so se izkazali v dolini Yokon in v drugih zlatih krajih Klondykea. Ne samo ljudje, ki so prišli iz vseh krajev sveta na lov za zlatom, tudi psi vseh pasem so se morali podvreči najtežjemu delu, v prvi vrsti, da nadomeste konja, to se pravi, da vlečejo sani. Najprej so kopači zlata za ta posel uporabljali napol divje indijske pse in niso polagali mnogo važnosti na pse iz civiliziranega sveta. Toda ko so tudi »civilizirani« psi pokazali, da so dorasli težkemu poslu, so tudi oni prišli v to službo. Pred tem so uporabljali za vprego druge živali: konje, vole in koze. Toda radi visoke cene sena, se te živali niso mogle uporabljati za potovanje v notranjost. Tedaj so ljudje poskusili z udomaćenimi divjimi psi, katerim je cena tako hitro poskočila, da je veljal pes več kakor dober konj. Neki agent, ki ga je vlada poslala, da kupi nekaj psov na severozapadu, se je vrnil praznih rok, ker ni mogel nikjer dobiti psa za zmerno ceno — tako visoko so jih cenili domačini. Potem je vlada poslala drugega uradnika in mu naročila, naj ne bo tako nepodjeten in naj kupi poštene pse. Ta se je res napotil na severno obalo Zgornjega jezera, toda ni šel k Indijancem. Kupil je kar večje število »civiliziranih« psov, ki so se izkazali popolnoma enakovredne z napol divjim indijskim psom, ko so jih vpregli v sani.

Vhod v Sueški prekop pri Port Saidu. Sredi oktobra bodo praznovali 60letnico, odkar je bil zgrajen Sueški prekop, s katerim se je morska pot v Indijo skrajšala za več tisoč kilometrov.

Ceste na Češkoslovaškem

Čehoslovaška vlada, pokrajine in okraji izdajo vsako leto mnogo milijonov za popraviljanje cest, ki morajo biti urejene tako, da zadostajo stalnemu napredku avtomobilskega prometa in da vožnja po njih ni samo varna, ampak tudi prijetna. Državni cestni fond, ki razpolaga s 30 milijoni Kč., predstavlja glavni vir za ogromna dela, kakor je razširjanje cest, asfaltiranje, polivanje s katranom itd. Največ pažnje polagajo na glavne ceste, ki spajajo Prago z drugimi velikimi mesti, kakor so Brno, Bratislava, Plzenj itd., dalje na ceste, ki spajajo ta mesta s svetovnimi kopališči v zapadni Češki (Karlovi Vary, Marijanske Lazni, Jahimov) in na Slovaškem (Pištany, kopališča v Tatru itd.). Potem pridejo v poštev tudi ceste, ki vodijo proti glavnemu prehodom državne meje.

Koliko avtomobilov ima Romunija

Dasi so gospodarske razmere v Romuniji precej slabše, vendar zadnji čas lepo raste število avtomobilov. Po zadnjem štetju od 1. januarja t. l. je bilo v Romuniji 22.295 avtomobilov, od katerih glavni odstotek odpade seveda na Bukarešto. V enem letu je število avtomobilov v Bukarešti poskočilo za 12.000, kar je v resnici rekord, ker je leta 1927. število avtomobilov naraslo samo za 6.400, a leta 1926. samo za 2.170. Če računamo, da stane luksuzni avto povprečno 250.000 lejev (okrog 80.000 Din), je bilo leta 1928. v Bukarešti izdanih za nove avtomobile skoro tri milijarde lejev.

Zverinski umor cele družine

V neki mali vasi v bližini Varšave je bil te dni izvršen prav zverinski zločin. Dva brata, po imenu Tirnov, stara 18 ozir. 20 let, sta bila preje v službi pri bogatem kmetu Brahovu. Ta pa ju je odpustil iz službe, ker sta se večkrat upijajila. Brata Tirnov pa sta sklenila, da se maščujeta. Te dni sta ponoči vdrla v stanovanje svojega bivšega gospodarja in z nožem umorila Brahova, njegovo ženo, sina, hčerko, njenega moža in sedemmesečnega sinčka. Strašen zločin so odkrili naslednje jutro. Orožništvo je moralo oba zločince vzeti v varstvo, ker so ju hoteli kmetje linčati.

Kit v Sredozemskem morju

Kakor poročajo iz Genove, so te dni ribiči ob obali Arenzana opazili, da plava po morju neko črno telo, dolgo okrog 20 metrov. Ribiči so kmalu spoznali, da je to ogromen kit, ki je naseljen na peščenih obali. Takoj so se podali na delo, da iz vlečejo kita iz morja. Po dolgotrajnem in trudapolnem delu se jim je posrečilo, da so ga privlekli k obali. Tu so ga zmerili in ta ogromen sesalec je bil dolg 20 metrov, težak pa 25.000 kg. Četudi so ga izvlekli popolnoma iz morja, je vendar še precej časa živel.

Miss Suzan Lawrence, državna podtajnica v ministrstvu za narodno zdravje, je bila te dni izvoljena za predsednico angleške delavske stranke.

9 let s kleščami v trebuhu

Neka žena iz Jerseyja je že več časa tožila, da čuti bolečine v trebuhu. S pomočjo rentgenovih žarkov so ugotovili, da ima žena v sebi male kovinske klešče, katere je operater, ki jo je pred šestimi leti operiral v neki londonski bolnici, pozabil. Žena je šla v tisto bolnico, kjer je bila takrat operirana. Tu so ji izvlekli klešče, ki jih je hotela podariti bolnici kot spomin, toda v bolnici so ugotovili, da kleščice niso bile nikoli last dotične bolnice. Žena se je namreč tri leta pred tem podvrgla operaciji v neki drugi bolnici. Nosila je torej devet polnih let v trebuhu te klešče.

Peter se spreha z Maričko. Sreča ju boljši gospod, katerega je Peter pozdravil.

>Kdo je bil to?< vpraša Marička.

>Oh, nič posebnega. Moj preddelevac. Podpisovati mora pisma, katera jaz potem nesem na pošto.<

Spomenik Jožefa Ressa v njegovem rodnem mestu Hrudinu. Pred sto leti so prvič opremili ladjo »Civetta« z vijakom, ki ga je izdelal Jožef Ressel in ki je ena najvažnejših iznajdb pretekli. stoletja.

Angleži zapuščajo Porenje. Angleški vojaki izroče ključ od kopališča Schwalbach tamkajšnjemu županu.

Prvo žrebanje 8. julija 1929

Din 80.000'-

s srečko štev. 93.204

Din 60.000'-

s srečko štev. 93.306

Din 40.000'-

s srečko štev. 88.498

Drugo žrebanje 6. avgusta 1929

Din 80.000'-

s srečko štev. 102.192.

Din 60.000'-

s srečko štev. 5151

Din 40.000'-

s srečko štev. 89.642

Tretje žrebanje 10. septembra 1929

Din 80.000'-

s srečko štev. 9277

Četrto žrebanje 7. oktobra 1929

Din 80.000'-

s srečko štev. 21.378

Din 60.000'-

s srečko štev. 107.047

Din 15.000'-

s srečko štev. 82.376

Torej skoro vsi glavni dobitki zadeti pri nas

Naslednja žrebanja: vsak dan od 7. novembra do 2. decembra 1929

Bankovno komanditno društvo A. REIN i drug Zagreb

Preradovičev trg 5

Gajeva ulica 8

Trg kralja Tomislava 17

Prvovrstna glasbila
direktno iz
TOVARNE
oziroma tovarn. skladišča
Velik
ilustrovani **CENIK**
dobite zastoj. Zahtevajte ga pri največji
razpošiljalnici glasbil v Jugoslaviji
MEINEL i HEROLD
tvornica glasbil, gramofonov in harmonik
podružnica MARIBOR št. 102-B

Violine . . . od Din 95'- dalje
Tamburice . . . 98'-
Mandoline . . . 136'-
Trube . . . 503'-
Gramofon . . . 345'-
Ročne harmonike
od Din 85'-

PUH - PERJE
R. MIKLAUČ LJUBLJANA

M. Alešovec
tvornica perila
Ljubljana
Cankarjevo nabrežje št. 1
izdeluje raznovrstno kombinirano
perilo, piyama, kopalne plašče itd.
za gospode, dame in otroke
najcenejše in najfinejše

Podpisani cestni odbor razpisuje službo tajnika

ki bi obenem nadziral tudi cestne proge. Prošnje
z navedbo dosedanjega zaposlenja je vpsolati na
naslov podpisanega cestnega odbora ter je navesti
tudi zahtevke glede plače. Nastop službe po do-
govoru. Prošnje je vložiti do vključno 15. okt. t. l.

Okrajni cestni odbor v Sevnici ob Savi.

RAZSTAVA

Velika nacionalna izložba narodnih noš in slik je
odprta do 15. oktobra v dveh dvoranah Kazine.
Vstopnina 5 Din, dijaki 3 Din.

Mesna industrija

Proda se večje podjetje za izdelovanje mesnih iz-
delkov s tozadevnimi stroji. Prostori so primerni
za vsak tovarniški obrat. Podjetje ima tudi razne
druge koncesije. Pogoji ugodni. Ponudbe na upravo
lista pod »Industrija« št. 11.139.

Za obleke

suknje, damske plašče itd. itd.

kupuje vse

NOVAK-u

Ljubljana - Kongresni trg 15

Nalceneje in najboljše
Oglejte si tudi Vi!**Dvokolesa**najboljših svetovnih znamk v veliki
izbiri zelo poceni. Najnovejši modeli otroških vo-
zičkov od priprostega do najfinejšega in igra-
vozički v zalogi. Več znamk šivalnih strojev naj-
novejših modelov, deli in pneumatika. Ceniki franco.
Prodaja na obroke. »Tribuna« F. B. L., to-
varna dvokoles in otroških vozičkov. LJUBLJANA.
Karlovska cesta št. 4.Izmed sodobnih književnih izdaj so
dr. Ivan Pregljevi izbrani spisipriznana tako po vsebini kakor po
opremi na prvem mestu.
Vsak zvezek stane broširan Din 45 —
elegantno vezan Din 60.—.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.